

ڳول اڙي دل ڳول

مولابخش دلواڻي

گول

اڑی

دل گول

ڳول اڙي دل ڳول

[شاعري]

مولابخش دلواڻي

چپائيندڙ

شاه لطيف اڪيڊمي عمر ڪوٽ

سڀني حق ۽ واسطا محفوظ

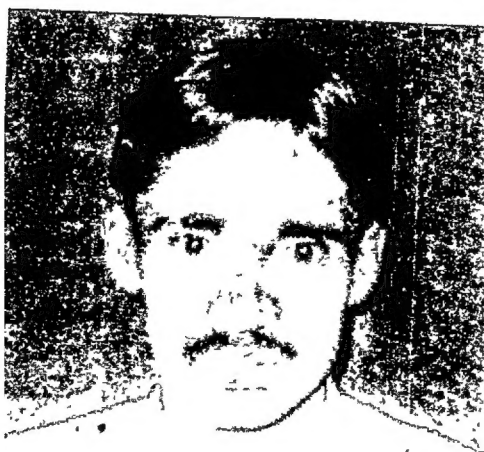
ڪتاب جو نالو :	ڳول اڙي دل ڳول :
شاعر :	مولا بخش دلواڻي :
موضوع :	شاعري :
چاپو :	پهريون - مئي 2009 :
تعداد :	500 مئو :
تائتل ڊزائن :	مور ساگر :
ڪمپوزنگ :	ڪنور لال ۽ قائم پيل :
پيسٽنگ :	سهيل سلام پٽو :
چپائيندڙ :	شاهه لطيف اڪيڊمي عمر ڪوٽ :
چپيندڙ :	الرزاق پرنٽنگ ايجنسي، رابعه اسڪوائر :
	حيدر چوڪ حيدرآباد 03332634650 :

قيمت 150 سئو روپيا

شهيد مولا بخش دلو اڻي

[شاعر]

غلام مرتضي دلو اڻي

[شاعر جو فرزند]

اداري پاران

اسان جي اها ڪوشش رهي آهي ته اسان پنهنجي ٻولي جي شاعرن اديبن ۽ سگهڙن جي قلمي پورهئي کي عام پڙهندڙن تائين پهچائڻ لاءِ ڪو اهم ڪردار ادا ڪري سگهون. ان لاءِ اسان 2007ع ۾ شاھ لطيف اڪيڊمي عمرڪوٽ جو بنياد وڌوسين شاعري، تاريخ ۽ لطيفيات جهڙن موضوعن تي ڪتاب آڻڻ لاءِ تياريون ڪري رهيا آهيون هن کان اڳ ۾ اسان سنڌ جي نوجوان شاعر خطائي ٿيڻ جو ڪتاب ”سانجهه جي هنج ۾“ جيڪو مڪمل غزل جي صنف تي مشتمل آهي اوهان تائين پهچائي چڪا آهيون. انهي کان پوءِ اسان عمرڪوٽ جي ناري پٽ جي مشهور شاعر شهيد مولا بخش دلوائي جو هي ڪتاب ”ڳول اڙي دل ڳول“ اوهان جي هٿن تائين پهچائي رهيا آهيون جنهن ۾ شهيد مولا بخش غزل، نظر، گيت، ڪافيون ۽ وايون لکيون آهن. اسان اهو اوهان پڙهندڙن تي ڇڏيون ٿا ته هو ان سان ڪيترو نياڻ ۾ ڪامياب ويو آهي شال اسان جي هي ننڍڙي ڪوشش پڙهندڙن کي قبول پوي.

لال سنگهه سوڍو

سرپرست

شاھ لطيف اڪيڊمي

عمرڪوٽ

Mob# 0333-2644196

شاعر جي ڀرند پاران

منهنجي دلي خواهش هئي ته بابا جي لکيل شاعري کي ڪتابي شڪل ڏيان، آئون هڪ دفعي بابا سان گڏ ويٺو هئس ته چيائون ”مرتضيٰ پٽ آئون هيءُ پنهنجي ملڪيت يعني شاعري تنهنجي حوالي ڪريان ٿو هي منهنجي شاعري تنهنجي لاءِ تحفو ۽ سوکڙي نه پر ميراث آهي“ پر ان جي ابتڙ ته اها وارثي ته مون کي نصيب ٿي پر آئون شاعر ٿي نه سگهيس. 5 مئي 2003 تي سنڌي ادبي سنگت شاخ عمرڪوٽ پاران بابا جي دوست خطائي ٿيڻ ۽ دوستن بابا جي پنجين ورسي تائون ڪاميٽي هال ۾ ملهائي هئي، جنهن جي صدارت سنڌي ٻولي جي ناليواري شاعر سائينداد ساند ڪئي هئي، تڏهن کان ئي مون اهو پڪو پڪو ڪيو هو ته هڪ نه هڪ ڏينهن بابا جي شاعري جو ڪتاب ضرور ڇپرائيندس ته هيءُ ڪتاب ”ڳول آڙي دل ڳول“ اوهان جي هٿن ۾ آهي، آئون خاص طور تي منهنجي نصير محمد زار (ڪوٽڙو الفقار دينال، يوسف منڌڪ، مڪان شاهه رحيم، ڪلڪين ڪماري) خطائي ٿيڻ ۽ مير غلام الله خان ٽالپر، چاچا قادر بخش خيالي جن بابا جي شخصيت ۽ شاعري بابت پنهنجي راءِ ڏني آهي جڏهن ته آئون لال سنگهه سويو سرپرست شاهه لطيف اڪيڊمي عمرڪوٽ جن جو انتهائي ٿورائو آهيان جن هي ڪتاب پنهنجي اڪيڊمي طرفان سونهاري ۽ ستاري ترهان تائين پهچائڻ ۾ منهنجو ساٿ ڏنو آهي آئون انهي کان علاوه پنهنجي پائرن منير حسين دلواڻي، مجيب رحمان دلواڻي، عبدالواحد دلواڻي، اعجاز علي دلواڻي ۽ پنهنجي وڏڙن شمشير علي دلواڻي، استاد نادر علي دلواڻي، محمد بخش دلواڻي، منظور حسين ڀٽي، محمد پلي، خادم حسين دلواڻي ۽ ارشاد علي دلواڻي جو انتهائي ٿورائو آهيان جن هي مواد گڏ ڪرڻ ۾ منهنجي مدد پڻ ڪئي آهي بابا جي ڪتاب ”ڳول آڙي دل ڳول“ ۾ ڪجهه شاعري جا اسم ڏنا اٿئون جڏهن ته اڃا ڪافي سارو مواد اڻ ڇپيل صورت ۾ اسان وٽ محفوظ آهي پڙهندڙن پاران مانائتي موٽ ملي ته ضرور ڇپرائبو.

غلام مرتضيٰ دلواڻي (ڳوٺ خدا بخش دلواڻي ضلعو عمرڪوٽ Mob# 0301-2485897)

مهاڳ

ضلعي عمرڪوٽ جي مردم خير مٽيءَ جي ڳوٺ خدابخش دلوائي کي اها سعادت نصيب آهي ته هن ڳوٺ جو هر ٻيو ماڻهو شاعر آهي. ٿرڀيل جي پڇڙي جي ديهه ڪنر جي هن ڳوٺائن جي پيٽ گذر جو ذريعو فقط زراعت ئي آهي، ناري جي نوابيءَ جا ڏينهن به انهن لاءِ ڪالهه ڪالھوڻو آهن، ڀلا گهوڙا، ڍڳا، پالڻ ۽ بوسڪيءَ جا لٽا ڍڪي هلائڻ ۽ ميلن ملاڪڙن جا شوقين، ڪچهرين جا ڪوڏيا، اوتارن جا خان حڪومت جي سنڌ دشمن پالسين سبب صفا پٽ پئجي ويا نه آهي ناري پٽ جون زرخيز زمينون رهيون نه وري آهي ناري جي نوابن جا اوج رهيا سندن پنيون پارا خشڪ ساليءَ جو شڪار ٿيڻ لڳا. سندن ڪيترائي نوجوان ڪراچي، حيدرآباد کان علاوه سنڌ جي ٻائي واري علائقن ۾ پرائيوٽ نوڪريون ڪرڻ لڳا. ڳوٺ خدابخش دلوائي جي نبي بخش دلوائي مرحوم، فيض محمد دلوائي، مرحوم، قادربخش خيالي، غلام عباس دلوائي، ذوالفقار علي ظاهر کان علاوه ڪيترائي نوجوان شعر لکندي نظر اچن ٿا.

پر شهيد مولا بخش دلوائي هڪ سادو طبيعت انسان، صلح پسند ۽ محبتي ماڻهو هو. هونءَ به چوندا آهن ته ”شاعر برائي کي روڪڻ ۽ نيڪيءَ کي پکيڙيندڙ هوندا آهن“ هر ڏاڍ ۽ اره زورائي کي ننڍڻ سندن اولين فرض ۾ شامل هوندو آهي. پنهنجي وطن ۾ رهندي وطن سان دشمنيءَ رهبريءَ جي روپ ڪندڙ ڌرين کي هيءَ صلاح ڏي ٿو ته

جيڪي لکي سگهي سو. ڏيس لاءِ لکجي،

بي سود مولا بخش. ٻي شاعري نه گهرجي،

هو پنهنجي ڌرتيءَ سان بي پناهه محبت پنهنجي سيني ۾ رکڻ وارو ماڻهو آهي تڏهن ته هو پنهنجي شاعري ۾ هٿين به چڻي ويهي ٿو.

جت مرد به اهڙا، مرد هجن جي مرندي مورن مات مڃين،

تن دولهه دودي پيارن جو شل ڏيس سدا آباد هجي.

جتي سندس شاعري ۾ پنهنجي ڌرتيءَ لاءِ اهڙا دعائيه شعر ملن ٿا ته اُتي هو پنهنجي حقيقي مالڪ جي ڌرتي ائين ٻڌائيندي نظر اچي ٿو.

رحم ڪر رحمان تون، بس لوڪ سارا ويا ڇڏي،

هيڪلو ٿي آهي دل، مون هاڻ هاري يا خدا.

ان کان علاوه مولا بخش انهيءَ ڪلاسيڪيشن واري سماج ۾ مايا جي موھ ۾ غرق ماڻھو کي اھو ڏس بہ ڏيندي نظر اچي ٿو تہ

چيڪا فخر وڌائي مغرور جا بنائي
انسان لاءِ اھڙي دولت چڱي نہ آھي
مولا بخش جي شاعري ۾ جتي غزل احساسن سان ٽٽار آھي اُتي سندس نظر بہ پنھنجو مٽ پاڻ آھي.

ڪو ڪئين ڪٿي، ڪو ڪيئن ڪٿي،
هي دنيا آھي ڏينھن بہ ٿي!
ان کان علاوه ڪافيءَ جو ھڪ پنھنجو لب و لھجو آھي. جنھن سان مولا بخش ڀرپور نڀاڻن جي ڪوشش ڪئي آھي. جيئن سندس ڪافين جا ٿلھ آھن تہ تنھن جي تات لڳم لات، ڏينھان رات روڻان ٿو ھلي آءُ گلي لاءِ، تنھنجي ساءُ سڪان ٿو.

لڳم ڀارو ڇو پاڻ جيڏيون،
گھر نہ گھارينديس هاڻ جيڏيون.

اصل کان اھاڻي ھئي تات تاري،
اسان تير ھاري حياتي گذاري.

جڏھن تہ سندس جي گيت جو ھڪ خوبصورت انداز آھي

مھل ڪھلو ”مولا بخش“

ھل ڇڏ تال مٽول، ڳول اڙي دل ڳول.

مولا بخش جو ھيءُ شعري مجموعو ”ڳول اڙي ڳول“ ھڪ ئي وقت خوف خدا، ڌرتيءَ سان محبت ڪنھن تلاش يا ڳولا سان ڀرپور آھي جيڪا ڳولا ڪنھن تبديلي جو سڏ يا واکو آھي اسان جي سندس ئي

منھنجي گيت غزل جي رھندي،
ساري سنڌ اندر سرھان

ستن ۾ دعا آھي تہ پاڻ پنھنجي ان حقيقي جھان ۾ شال آسودو ۽ سڪيو رھي.

خطاڻي ٿيڀو/ بودر فارم عمرڪوٽ (Mob; 0307-3188178)

اچو ته يادن ۾ گم ٿي وڃون

محترم مولابخش دلواڻي بلوچ جي شاعري جي ڪتاب ڇپجڻ جي مون کان وڌيڪ خوشي شايد ڪنهن کي به نه ٿي هوندي. هڪ غيرت مند بلوچ محبت ڪندڙ انسان دوست بهترين شاعري جي خالق ٿي لکڻ لاءِ چيو ويو آهي قلم حيران ۽ دماغ بي ربط ٿي پيو آهي ته ڪٿان کان شروع ڪيان ۽ ڪٿي ختم ڪيان، رئيس مولابخش دلواڻي ۽ ان جا ٻئي ڀائر محترم رئيس فيض محمد خان دلواڻي بلوچ محترم رئيس قادر بخش خان دلواڻي تخلص خيالي ٿئي پاءُ انجو اولاد رئيس منير خان دلواڻي بلوچ، رئيس غلام مرتضيٰ خان دلواڻي بلوچ، پنهنجي مناسب مزاج سبب عجيب ونجيب شخصيت جا مالڪ آهن، مونس سندس واسطو رشتو ۽ تعلق ابد کان ازل تڪ آهي ۽ رهندو.

تعريف ۽ واکاڻ ۽ وصف پٿرن جي ڪبي آهي هيرن تي ڇا لکجي هيرا ته بس هيرائي هوندا آهن. هو پنهنجي وصف پاڻ آهن. رئيس خدا بخش خان دلواڻي بلوچ جي ڳوٺ جو هڪ هڪ فرد بيان محبت خلوص جي هڪ داستان آهي. مان نالا لکڻ ويهان ته پوءِ شعر ڏيڻ جي ڪتاب ۾ گنجائش ئي نه رهندي هڪ ڳرو ڪتاب ٿي پوندو، بلوچن جو مونس تاريخي ناتو آهي منهنجي والد الحاج مير احمد خان ٽالپر شهيد جي زماني ۾ دلواڻي بلوچن جو سڄو پاڙو مير صاحب وڏي محبت ۽ عشق ۾ قابو هئو. جڏهن مان تعليم کان فارغ ٿي. گهوڙن جي شوق ۾ اتي اچڻ وڃڻ لڳس ته محترم رئيس چار خان دلواڻي بلوچ، محترم رئيس احمد خان دلواڻي بلوچ، محترم رئيس فيض محمد خان دلواڻي بلوچ، محترم رئيس قادر بخش خان دلواڻي بلوچ، محترم رئيس مولابخش خان دلواڻي بلوچ، محترم رئيس ابراهيم خان دلواڻي بلوچ، محترم رئيس لکانو خان دلواڻي بلوچ ۽ انهن جا نوجوان رئيسن مون کي به پنهنجي محبت جي چار ۾ اهڙو ته قابو ڪيو جو پيار ۽ محبت جو اهو پيچ در پيچ قابو ٿيندو رهي ٿو.

رئيسن مان ڪيترا هن جهان فاني کي خيرآباد ڪري ويا آهن مگر مان انهن کي به مرحوم يا فوت ٿيل نه پيو لڳان ڇو ته اهي املهه منهنجي دل دماغ ۾ اڄ به مونسان ملن ۽ گلن پيا. منهنجي ڪيترين بهترين يادن مان هڪ انهن جي ياد به آهي. بس رئيس مولا بخش خان دلواڻي بلوچ به انهي گهراڻي جو لائق ۽ فائق فرد هو. جيڪو مون سان بي حد پيار ڪندو هو. مونکي خط به شاعري ۾ لکندو هو. سڄو سڄو ڏينهن روح رهاڻ ڪندو هو. اگر هيئن چئجي ته هو مونتي عاشق هو مان هن تي عاشق هئس ته بي جا نه ٿيندو.

مونکي لکندي افسوس ٿئي ٿو ته هو اڄ اسان ۾ ناهي. ليڪن س س يادون سندس شعر سندس محبتون کليون ملڻيون، روح ۾ اڃان تک آهن ۽ هميشه رهنديون سندس شاعري جو مان ڪهڙو حوالو ڏيان. سڄو ڪتاب توهانجي اڳيان آهي، هو ڪيڏي نه بلند پايي جو شاعر آهي. عمرڪوٽ جي بس گردائي ۾ جتي پاڻي جي کوٽ آهي. انسان ۽ حيوان پياس ۾ تڙپن پيا هي ماڻهون پنهنجي شاعري سان پياسن جي پياس ۽ اڄ اجهائڻ لاءِ شعرن جي رمر جهر يرسات برسائيندو رهيو. ٿر جي بي آب وگياهم واري جي ڪئن کي هيرن جيئن چمڪائيندو رهيو ۽ ڪوئيئن روهيڙي ۽ ڪرڙن ۽ پيرن جي گلن کي مهڪائيندو 05 مئي 1998ع بروز سومر تي ڊينگاڙ ويجهو چورن سان مهاڏو اٽڪائيندي شهادت جو شرف ماڻي کي يادون ڇڏي هن جهان مان هليو ويو آهي، اسان کي محبت ۽ انسانيت جو درس ڏئي ٿڌي هير وانگي گلري ويو آهي. جنهن ماڻهون جي شخصيت ايتري مٺي آهي انجي شاعري به اوتري مٺي هوندي اچو ته شعر پڙهون ۽ هڪ فرشته نما انسان جي يادن ۾ گر ٿي وڃون.

دعاگو

مير غلام الله خان ٽالپر

مورجهنگو فارم ڪنري، ضلع عمرڪوٽ

فون 0300-3296969

دنيا آهي ڏينهن به ٿي

انهي الله جي حمد جڳائي ٿي جنهن انسانن جي دنيا ۾ آخرت سڌارڻ لاءِ هادي ۽ رهنما موڪليا جن جي وسيلي انسان علم ۽ هنر سان چانهه ڪمال ڪيا آهن. ڪاٺي ڪانهن قلم سان سيکاريو ستارن جنهن جي سڏ نه هئڻ سان سمجهايائين ماڻهين.

اسان جي سنڌ سڃاڻي جا ماڻهو اڪثر ڪري نرم دل ۽ هڪ ٻئي جي مدد ڪرڻ ۽ مهمان نوازي ۽ عفو يعني ڏوهه کي بخش ڪرڻ اڪثر انهن جو شيوو هو ۽ اڃان به ڪجهه آهن انهن کان علاوه مهراڻي جا اولياءَ ۽ فقير فقراء مشهور آهن. ”جنهن جي پاڙ نرم تنهن ۾ تاريون ڪثرت سان ٿين ٿيون“ (نهج البلغ) انهيءَ لحاظ سان مولابخش به هڪ مهراڻي جو فرد هو. مولابخش ولد غلام حسين. ولد خدا بخش دلواڻي جنهن تروٽ (Tarot) جي زماني ۾ موجوده ڳوٺ جو بنياد رکيو. ٿرواهه جي ڪوٽائڻ ۽ واٽر ڪورس ڪڍائڻ جو ڪم سندس حوالي هوندو هو ۽ هو پڙهيو لکيو ۽ انصاف پسند شعر گوئي ڪرڻ جو به شوقين هو مولابخش کي به شاعري ورثي ملي. سندس چاچي علي خان کي اڪثر ماڻهو چوندا هئا ته علي خان شعر چئو ته برسات اچي ۽ هو جڏهن شعر چوندو هو ته برسات اچي ويندي هئي. مولابخش به پنهنجن بزرگن وانگر نرم دل ۽ هٿ جو سخي ۽ غريبن سان محبت ۽ ڏاڍن کي سچ چوڻ وڙو هو. ٽيمپڻ هو پنهنجي هڪ مشهر ۾ چئي ڪوٽ

اسان صوفي صفا سادا، صلح سڀ سان چاهيون ٿا،

اچي احمق عيوض جي عداوت ۾ اڙيا آهيون.

ميچن مولابخش منهنجي مخالف سادگي پڻ پيا،

وڙهيا ناحق اسان سان ڪي، اسين پوءِ پي مڙيا آهيون.

اسان مرده پرست قوم آهيون جيڪي پنهنجي هيرن جو جيسري قدر نه ڪندا آهيون،

اي سنڌي تنهنجي ڌرتي جي هي ماڻهن مون کي ڏان ڏنا،

ڪنهن ساءِ جي عيوض سور ڏنا

ڪنهن پيار جي عيوض پور ڏنا، مون سڀ کي مرڪي مان ڏنا.

مولابخش کي مون وڏي پاءَ جي حيثيت ۾ 1968ع ڌاري پڙهڻ جي صلاح ڏني پنج درجا پڙهيل هو هن وڌيڪ پڙهڻ لاءِ منهنجي صلاح خوشي سان قبول ڪئي ڪنري جي هاءِ اسڪول ۾ 9 درجي لاءِ داخلا ورتائين جتان مئٽرڪ پاس ڪرڻ کان پوءِ گريجوئيٽ ڪيائين سندس ڪنهن دوست صلاح ڏني ته نوڪري وٺ پنهنجي ڄمار پئي وڏي ٿئي ڪا نه ڪا نوڪري ڪري پوءِ ڪافي ڇڏي ڏجان شهيد ذوالفقار ڀٽو جي دور ۾ پاڻ سنڌ پوليس ۾ ڪانسٽيبل جي پوسٽ لاءِ درخواست ڏني ۽ سندس تعليمي لياقتن کي مدنظر رکندي ٻالا آفيسرن انصاف ڪري هن کي هيڊ ڪانسٽيبل جي پوسٽ لاءِ چونڊيو پر هي بسترو کڻڻ جي بهاني سان گهر آيو ۽ مون کي ماجرا ٻڌائي چيائين ته نوڪري توڪري آهي ان ڪري آڻو نوڪري ڪرڻ ڪو نه ويندس. اسان به ڳوٺاڻا ڪچهري جا شوقين اوطاق پري پئي هوندي هئي سڄي رات صوفيا ته راڳ جي محفل متل هوندي هئي. پوءِ مولابخش کي به اچي شعر جو شوق ٿيو. پڙهيو لکيو اڳي هو حاضر جواب جو تمام تڪو هوندو هو.

ڏک يا سک ۾ سدائين ڪلمڪ هوندو هو. هن شعر لکڻ ۾ ڏاڍي ترقي ڪئي سنڌ جا شعر ۽ انقلابي شعر گهڻو پسند ڪندو هو ۽ لکندو هو.

هن غزل، ڪافيون، مڊاحون، مولود، مناجاتون، بيت دوا، ٽيڙو نظر، گيت کان علاوه مشرقي ۽ مغربي عاقلن جا قول ۽ هڪ خاڪو اورنگزيب ۽ نورجهان جو لکيو آهي جيڪو سئو کن صفحن تي مشتمل آهي ٻيو هن تاريخي فوجين جو انقلاب آڻڻ يحيٰ جي دور تائين سڀ تاريخي جزالا درج ڪيل اٺس سندس نوٽ آهي ته ڪڏهن ماڻهو مون کي تاريخ نواز چو نه چون!

ڪو ڪئين ڪئي ڪو ڪئين ڪئي، هي دنيا آهي ڏينهن به ٿي

ڏينهن دنيا جا آهن ڏون، ۽ رهندي وڃي ذات ڌڻي تعاليٰ جي باقي ٻيو سڀ ختم ٿيڻو آهي

قادر بخشه خيالي

ڳوٺ خدا بخش دلاڻي ضلعو عمرڪوٽ

حمد (باري تعاليٰ)

نہ کي آهي والد نہ کنهن جو ولد آ،
يکي سر يگانو اهو ئي احد آ.

1

سڄي پرڻي پاڻ پالي سنڀالي،
نہ ٻيو ڪو شريڪ آ نہ ٻيءَ جي مدد آ.

2

آهي وحدہ لاشرڪ لہ،
وڏي کان وڏو يار واحد وحد آ.

3

رهي جيڪو حب الوريد ملي سو،
اسان جي اهاڻي جدوجهد آ.

4

مولا بخش محبت موليٰ جي موهيو،
اسان جو ورد هڪ انهي جي حمد آ.

مَنَاجَات

دانھن سڻ دلگير جي درد واري يا خدا
 ھال ھيٺي جي حقيقت سڻج ساري يا خدا
 عيب ۽ عصيان منھنجا بخش باري يا خدا
 مع مھابي مصطفيٰ جي منھنجي ڌاري يا خدا

1

حال ھيٺا حاجتون سڻو حال تي ڪو ڀال ڪر
 ملڪ والي ڇڏ نه خالي سائين پورا سوال ڪر
 خير جي خيرات سان ڏي خوشي خوشحال ڪر
 غم ويا گھيري اثر ڪر غمگساري يا خدا

2

مھن ڪر مالڪ نه مون مخلوق جو محتاج ڪر
 ھٿ ٻڌي حاجون گھران ٿو ھاڻ پوري حاج ڪر
 سوال ھي پورو سنم صديٰ نين سرتاج ڪر
 تون سخي سلطان تودر مان بڪياري يا خدا

3

لطف تو کان اڄ لنگهي جئين لڪ ليلايو ٿو پنان
 روز رويو رازق پاند پايو ٿو پنان
 ڪرم ڪر ٿون ڪرم قادر ڪند نايو ٿو پنان
 اڄ اگھائي ڪا التجا ۽ عرضداري يا خدا

4

توت تنگي مان ڇڏا تون تنگ دستي تنگ ڪيو
عرض ۽ آزي اڳها تون تنگ دستي تنگ ڪيو
مڃ مهابي مصطفيٰ تون تنگ دستي تنگ ڪيو
لاھ تون لحظي اندر لطفئون لاچاري يا خدا.

5

تون سهارو ٿي سندس اڃ پيا سهارا ويا ڇڏي
منهن مٽي مشڪل مهل پنهنجا پيارا ويا ڇڏي
رحم ڪر رحمان تون بس لوڪ سارا ويا ڇڏي
هڪلو ٿي آهي دل مون هاڻ هاري يا خدا.

6

آئون اوکي ۾ اڙيس الله تون آڌار ڏي
پال ڪو پنهنجو پلائي بخششون بيسار ڏي
دين ڏن دولت امن ايمان جا انبار ڏي
رحم وارا ڪر نظر تون رحم واري يا خدا.

7

روز رويو رحم وارا روز تو کان ٿو گهران
ٻاجه سان ڏي تون ٻاجههرا روز تو کان ٿو گهران
ڏيه ساري جا ڏاتارا روز تو کان ٿو گهران
روز نشين ڏي رحم سان تون روز گاري يا خدا.

8

تون سخي سردار منهنجو ڪو نه توري پيو سجهي،
تون غني غمتار منهنجو ڪو نه توري پيو سجهي،
ڏير تون ڏاتار منهنجو ڪو نه توري پيو سجهي،
تن اندر آ طلب تنهنجي تات تاري يا خدا.

9

لڪ پلو لڪ پانڌ پايان رحم وارا رحم ڪر
نڪ نرڙ نايو گسايان رحم وارا رحم ڪر
ڏوه ڪيا مون ڏوهي آهيان رحم وارا رحم ڪر
بخش بخشش لاءِ آيو آ ڏوهاري يا خدا.

10

تون سخي سلطان سائين مان سوالي تو سئو
مهر ڪر منان سائين مان سوالي تو سئو
رحم ڪر رحمان سائين مان سوالي تو سئو
تون سوالي جي پيالي پر هيڪاري يا خدا.

11

درد واري دل پزيرل جي دانهن داور تو اڳيان،
روز روڻان ۽ رڙان تو رب رهبر تو اڳيان،
درد غم جو داستان دوست دلبر تو اڳيان،
دانهن آهي درد جي دم دوباري يا خدا.

12

دانهن اونائي درد واري دانهين اچي تو در ڪريس،
 ٻاجه لئي ٻانهون پٽر ٻانهن ڇڏيو آ پٽر ڪريس،
 ڪيه نڪري ٿي قلب مان ڪرم قادر ڪرڪريس،
 ڪر ڪزيل جي پاڻ ڪا پانهين پواري يا خدا.

13

يا غني غفار تنهنجي غرض وارو آهيان،
 ٿي سهارو تون سگهو نه ته بي سهارو آهيان،
 واه پي والي نه توڙي ڪا ويچارو آهيان،
 درد واري دل ويچاري بي سھاري يا خدا.

14

واسطي تون مصطفيٰ صه جي منهنجي زاري ڪر قبول،
 واسطي مشڪل ڪشا جي منهنجي زاري ڪر قبول،
 واسطي خيرالنسا رضه جي منهنجي زاري ڪر قبول،
 مون نسوئي جي نموني ڪئي نيزاري يا خدا.

15

ٿي ڏٺي دارون درد جو ڏيل ڏک ڏاري وڌو
 ڳالهه ڳريهان ڇا ڳجهي ڳشتين اثر ڳاري وڌو
 اڄ مدين جي مرض مولا بخش ماري وڌو
 ڪر عنايت سان عفو سڀ گنهگاري يا خدا.

تَعْتِ لَهْ رَقْعَ

تنهنجو اعليٰ شان محمد مولائي ڪيو آمان محمد ص
سخي سچا سلطان محمد ص مون تي ڪر احسان محمد ص
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم

1

لکي لکين لکپال محمد ص مهر ڪريو مون نال محمد ص
منهنجا سڻ اڄ سوال محمد فضل ڪريو في الحال محمد ص
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم

2

ڪجهه به ڪماير ڪين محمد ص گهاريان ٿو غمگين محمد ص
آهيان بس مشڪين محمد ص تودر هنڌي مون سين محمد ص
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم

3

تو در آهي عرض محمد ص مون تي آهي فرض محمد ص
لاه ڪرم سان قرض محمد ص مويشي مشڪل مرض محمد ص
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم

4

تودر آڙي آڙ محمد ص ٻوڙت منهنجو نياز محمد ص
سڻ ڪو اڄ آواز محمد ص راضي ٿي رک راز محمد ص
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم

5

مون کي وائي رات محمد ص طلب اندر ڀر تات محمد ص
سوال سڻو اڄ رات محمد ص ميجو لنگهي جي لات محمد ص
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم

6

تو در گئی مون آہ محمد صہ درد دلتئون تون لاه محمد صہ
 بگزیل کر تون نامہ محمد صہ نالی پاکہ اللہ محمد صہ
 صلی اللہ علیہ وسلم تنہنجو سوالی آہیان ہر در.

7

سوال صبح ۽ سنجہ محمد صہ لاه ذکی تان دنجہ محمد صہ
 قانس مشکل منجہ محمد صہ سگھڑا کرتون منجہ
 صلی اللہ علیہ وسلم تنہنجو سوالی آہیان ہر در.

8

تون ئی یتیم یار محمد صہ اپرن جا آڈار محمد صہ
 منہنجا کٹ تون پار محمد صہ لاه سیٹی لاچار محمد صہ
 صلی اللہ علیہ وسلم تنہنجو سوالی آہیان ہر در.

9

تو در آفریاد محمد صہ دشمن کر برباد محمد صہ
 منہنجی دل کر شاد محمد صہ دانہن جو کر داد محمد صہ
 صلی اللہ علیہ وسلم تنہنجو سوالی آہیان ہر در.

10

مالک مدنی میر محمد صہ واکن تی ورویر محمد صہ
 پار اکارج سیر محمد صہ پیرن جا او پیر محمد صہ
 صلی اللہ علیہ وسلم تنہنجو سوالی آہیان ہر در.

11

سدا سوالی آہیان محمد صہ تو در ویتو دانہیان محمد صہ
 لفظو آس نہ لاهیان محمد صہ پاند پلو تو پایان محمد صہ
 صلی اللہ علیہ وسلم تنہنجو سوالی آہیان ہر در.

7

12

مدد ڪريو مون ساڻ محمد صه پنهنجي فضلان پاڻ محمد صه
ڌيان عرض ٿي آڻ محمد صه دير نه ڪر تون هاڻ محمد صه
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم.

13

رسو رسول الله محمد صه شاهن جا او شاهه محمد صه
سڻو اندر چي آه محمد صه ٿيو منهنجي واهر محمد صه
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم.

14

راضي ٿي ڪر رحم محمد صه ڪامل ڪر ڪو ڪرم محمد صه
پليل جو رک پرم محمد صه مون تي رهجان نرم محمد صه
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم.

15

مولابخش آ تنهنجو محمد صه ٻي جو ٺاهي ڪنهنجو محمد صه
وارث تون ئي منهنجو محمد صه مون کي ڪرتون پنهنجو محمد صه
صلي الله عليه وسلم تنهنجو سوالي آهيان هر دم.

فصل 1

پئي جي نه ڪم اچي سا زندگي نه گهرجي،
جيڪا غريب کي ڏي غم سا خوشي نه گهرجي.

1

مرڪي ملڻ چڱو آ انسان جو وصف ۾
ته ته اچائي ڳالهه تي ڪل يا ڪڳي نه گهرجي.

2

جي چئو انهي کي جيڪو جي تي به جي چوي،
خالي خوشامدي جي جيءَ هائو جي نه گهرجي.

3

مونکي مزو اچي ٿو مٺخاني ۾ مدامي،
تنهنجي نه زهد زاهد آهي چڱي نه گهرجي.

4

خطبو خطيب ڏي تان ڏي پيار جو دنيا کي،
بي سڀ اچائي آهي بڪ بڪ ٺلهي نه گهرجي.

5

جيڪي لکي سگهي سو ديس لاءِ لکجي،
بي سوده مولا بخش بي شاعري نه گهرجي.

2 قسزل

ڪرڻ بس بي وفائن سان وفا غلطي وڌي آهي،
سهڻ سرتي پنهنجي بي جي جفا غلطي وڌي آهي.

1

کیو جنهن پيار ڪٿ ڪونهي سٺو جنهن درد ڪو ناهي،
انهي سان خال دل اورڻ ادا غلطي وڌي آهي.

2

جھڙو ڪڪ جو تھڙو لڪ جو مڙيئي چور هڪجهڙو
گھڙي ٿئي يا هجي ٿوري خطا غلطي وڌي آهي.

5

هجي هڪ ساڻ دل دائر نہ هر ھنڌ ھيرجي دل ڪي،
لڳائي دل ٿيڻ جت ڪت فدا غلطي وڌي آهي.

4

پڇڻ جي ٻاهي جت پيڻي اتي دل مون اڙائي آ،
ميجر مولا بخش منهنجي اها علطي وڏي آهي.

3. ناول

نفرت حسد سنڌي ڪا عادت چڱي نه آهي.
نفرت ڪجي نه ڪنهن سان نفرت چڱي نه آهي.

1

جيڪا فخر وڌائي، مغرور ٿي ٻڌائي،
انسان لاءِ اهڙي دولت چڱي نه آهي.

2

صحبتي سٺي منجهان ٿي ماڻهو سٺو ٿئي ٿو.
موران منافقت سان محبت چڱي نه آهي.

3

سيرت نه آهي جنهن ۾ صورت اها ڪجي ڇا؟
سيرت بناو ڪائي صورت چڱي نه آهي.

4

انسان کي ڪي به ٿان پنهنجا ٿي عيب ڄاڻجي،
بي ڄي ڪرڻ ڳلا يا غيبت چڱي نه آهي.

5

مسڪين ٿي مري جو ڪانڌي نه ان جو ڪو ٿي،
انهي ڇوڻو مطابق غربت چڱي نه آهي.

6

جيڪي به ڪجهه ڪجي سو آخر جي لاءِ ڪجي،
دنيا ۾ مولا بخش شهرت چڱي نه آهي.

غزل 4

لا غرض مغرور او بي نياز مرڪي مل ڪڏهن،
چڏ غريبن ساڻ نخرآ ناز مرڪي مل ڪڏهن.

1

ساز يا آواز تي يا راڳ تي ريجهي پوين،
پيو وڃاين روز سرندا ساز مرڪي مل ڪڏهن.

2

خاص دل ۾ آس آهي تون اچين منهنجي اڳڻ،
اڄ اسان جو رک اهو تون راز مرڪي مل ڪڏهن.

3

ڪل ڪلي بانگ صراحي سر سر سلوار بند،
شيخ سعدي کي وٺڻ آواز مرڪي مل ڪڏهن.

4

يار مولا بخش جي تون حال تي ڪو پال ڪر،
حال محرم حال جا همراز مرڪي مل ڪڏهن.

فصل 5

چاپيا منصور يا فرهاد پاران کان پڇو
عشق جي ساري خبر حسين وارن کان پڇو.

1

چا صبر چا عشق آهي عشق جو انجام چا؟
ڪزبلا کان شام ڏي ويندڙ قطارن کان پڇو.

2

عشق ۾ چا تئونس آهي ۽ لڳي ٿي پياس چا؟
نينوا ۾ رهڻ وارن تن تسيرون کان پڇو.

3

چا برهه جي آ بيماري چا برهه بيمار چا؟
سا خبر پرديس ۾ قيدي بيمارن کا پڇو.

4

عشق ۾ مولا بخش ڪئين سانگ تي ويا سر چڙهي،
سا حقيقت سر ڪٽيل نيزي سوارن کان پڇو.

غزل 6

ڪڏهن مرڪي ڪلي مون سان مٺا محبوب ڪر ميلا،
اسان جي آه ۽ زاري اها مڃ يار البیلا.

1

مڃي ميڙون منت موتو مٺا محبوب ماڳن تي،
وري ڪر ڪا وڙڻ واري نه وجهه وينجهار تون ويلا.

2

سُڪي ساعت نه ٿا سڀرون جدا تو کان جيئن جاني،
اوهان ڌاران اسان جي لاءِ ونجهل ۽ ويل واويلا.

3

ڪٿي خوني اکيون جي ٿو نهارين ناز نخري سان،
خلق پئي خون ٿي ساري وهن پيا راه رت ريلا.

4

تڪي دولت نڪي دنيا نڪي ٿو ڦٽن وڻي دل ڪي،
ڀلا مولا بخش پائي تنهنجي درتي ڌڪا ٺيلا.

فصل 7

سڪان ساريان سدا توکي سگهو مل يار سانولڙا،
نه ٿي ساعت سري توري نه ٿي دم ڌار سانولڙا.

1

پلا ڪرڪا پلائي تون اچي ٿي باغ ۾ پيو،
ڪلون ۽ کس ڪريون خوش ٿي گهمون گلزار سانولڙا.

2

سوا سينگار جي تنهنجي سوائي سونهن آ سڀ کان،
ڪڇاڙي لڏي ڪرين ٿو تون اهو سينگار سانولڙا.

3

جواني وڃي جدائي ۾ پيارا يار پيري ۾،
ملڻ جي مهرباني ڪر مٿا مٽار سانولڙا.

4

مٿا مولا بخش ڪي تون نه ٿو ويلو ڪوئي وسرين،
اسر آڏي صبح سانجهي تنهنجي تن تار سانولڙا.

فصل 8

پلي ڪر بيوفائي پيو زمانا تون سدا مونسان،
مونکي ناهي غرض تنهنجو منهنجو آهي خدا مونسان.

1

دغا بازي دنيا اندر دغا بازن جو آ شيو،
ٿيو ڇا جي دغا بازن ڪئي ڪائي دغا مونسان.

2

وڏي ٿي ڳالهه ڪهڙي پئي رٿا جي راڄ ۽ راجا،
سدا سزچيل پرين پرچيل هي هڪ دلريا مونسان.

3

خبر ناهي لکڻ واري لکيو منهنجو مقرر ڪيئن؟
ڪريان جهن سان وفا ٿو مان ڪري ٿو سوجها مونسان.

4

شڪايت يا گلا مولا بخش ڪنهن جي ڪريان هاڻي،
وفا وارا به اڄ آهن صفا ٿيا بيوفا مونسان.

غزل 9

دوست دلبر يار تون دلدار تون غم خوار تون،
آءُ اڳڻ منهنجي اله لڳ ئي اکين جا ٿار تون.

1

لوچ تنهنجي ۾ لڄان پيو سڪ نه ٿو ساعت اچي،
لوچ لحظي ۾ لهي مرڪي ملين جي يار تون.

2

پيار تنهنجي لئي پيارا دل سڪي پئي دم بدم،
پل نه مون کان پيار پيارا پل گهڙي ڏي پيار تون

3

ڇو حجابن ۾ هميشه پيو گذارين گلبدن،
دل سڪي ديدار لئه ٿي دم ڪرا ديدار تون.

4

منهنجي تو سان آهي محبت تون محبت ڏي مٺا،
منهن نه مولا بخش کان مٺ ماهر و مٺار تون.

غزل 10

جڏهن تنهنجا سچڻ سهڻا هوا سان وار پيا وڪري،
ڏنگڻ لاءِ ڏيهه ساري کي چري پيا نانگ سڻو نڪري.

1

چڏين ٿو ڍول تون ڌاري جڏهن رخسار تي زلفون،
نظارو ٿو لڳي اهڙو قمر تي ڪر چڙهي ڪڪري.

2

کلي خوشبو جڏهن تنهنجي زلف مشڪين جي پيارا،
مٺا مشڪ ختن جي بوءِ ويهي خوشبو صفا وسري.

3

اسان تنهنجي دنيا ۾ ڇڻو مزا ڪهڙا محب مائيا،
زلف جي قيد قهري ۾ اسان جي زندگي گذري.

4

مٺي تنهنجي مٺي لب جي لڳي جهڙي مٺي مونکي،
مٺي مولا بخش اهڙي مٺي ماڪي نڪا مصري.

فصل 11

جلد ور تون جيئن جاني جو آسرو ڪونهي،
اڳهو آهيان اڳهائي مان اٿڻ جو آسرو ڪونهي.

1

بقا ڏم تي ڀلا ڪهڙو اچي ٿو ڏم وڃي ٿو. ڏم،
وڃي ٿو ڏم وري واپس وڃڻ جو آسرو ڪونهي.

2

جهلي آ جان جهوراڻي، جهري پئي روز جهوري ۾،
سوا تنهنجي سهاري جي تڳڻ جو آسرو ڪونهي.

3

نهوڙيو آ نهوڙيو آ برهم جي يار، بيماري،
بلو ڪر ڪو بيماري جو بچڻ جو آسرو ڪونهي.

4

اچي مولا بخش منهنجو پڄڻ تي ٿيو پسامه آهي،
اڃان تائين عجيبن جي اچڻ جو آسرو ڪونهي.

فصل 12

در در دل تي رهندي آهي مونکي تنهنجي ياد
شاد هجين آباد هجين تون دلبر زنده ياد

1

يطهر ڪم تظهير جي توکي آيت پاڪ ڪيو
تون لا ثاني تنهنجو ثاني ڪونهي آدم زاد

2

حاکم تنهنجو حسن حقي آ تنهنجو عشق ثواب
پيا سڀ عشق حسن جا هوکا آهن نام نهاد

3

تنهنجا دل تي خيال رهن ٿا پيا ٿيا خيال ختم
خيال انهي ۾ راتو ڏينهان رهندو آهيان شاد

4

مئل پيو مونسان ڪل پيو مونسان دلبر يار دوام
توکان مولا بخش گهري تو يار اها امداد

نزل 13

ڌار جيئري پاڻ کان اي دلربا مونکي نه ڪر
بي سهارو ۽ ويچارو تون صفا مونکي نه ڪر

1

گهر نه جي گهر سان گڏ ڏيئڻ پوءِ به پاڙي ۾ رهائ
پاڻ پاڙي کان پري منهنجا مٿا مونکي نه ڪر

2

در مٿان دلبر ڌڪاري ڏي نه در در جا ڌڪا
بي وسيلو ۽ اڪيلو پا وفا مونکي نه ڪر

3

حفظ پنهنجي ۾ هميشه رحم سان تون رک سدا
پاڻ جهڙن جو پويارو يا خدا مونکي نه ڪر

4

يار مولا بخش جي هر عرض تي ٿو نه ڪرين
ايترو مايوس من ماهر لقا مونکي نه ڪر

غزل 14

سار اسان جي يار پيارا تون نه لهين ٿو لهندو ڪير؟
حال ڦٽي ويا حال اسان کان تون نه پڇين ٿو پڇندو ڪير.

1

صبح سانجهي سوالي خالي محب مٺا ڇو مٽائين؟
صبح سويلا سوال اسان جا تون نه سٿين ٿو سٽندو ڪير؟

2

ڪنهن کي سور سٿايان ساري تون ٿو گهارين دلبر دور،
پر ۾ ويهي حال سمورا تون نه ٻڌين ٿو ٻڌندو ڪير؟

3

اڄ تون باغن ۾ ٿي پيڙا يار گذاريون ڏينهن ٻه ٽي،
گڏجي گلشن ۾ جي مونسان تون نه گهمين ٿو گهمندو ڪير؟

4

توڪي مولا بخش ڪري ٿو روز ملڻ لاءِ منت مٺا،
خيال اسان جي منت سنڌوئي تون نه رکين ٿو رکندو ڪير؟

فصل 15

سنگدل جي پيار تي ويسام ڪير غلطي ڪير
پاڻ پنهنجي جان جوڪي ۾ وڌم غلطي ڪير.

1

جنهن پڇاڙي جو نه ڪيو منهنجي وفا جو ڪو قدر،
زندگي ساري حڪر تنهن جو مڃير غلطي ڪير.

2

هن هميشه هر وفا جو پئي ڏنو بدلو جفا،
بيوفا ڪي باوفا ٿي سمجهير غلطي ڪير.

3

ڪو نه هيئي حال تي جنهن کي ترس تر جو ٿيو،
حال دل جو تنهن اڳيان ڪولي رکير غلطي ڪير.

4

اڳ نه سوچير اڳ نه سمجهير بيوفا ڪي بيوفا،
هاڻ مولا بخش سوچير ڇا ورير غلطي ڪير.

فصل 16

موڙ نه مون کان منهن تون مٿڙا تنهنجي محبت ماري آهيان،
تون نه ڇڏي جان توڙان تنهنجي اگلي عيبن واري آهيان.

1

عشق اندر ۾ آڳ لڳائي جوت انهي آجان جلائي،
جهوري تنهنجو يار جدا ئي ماري ان مونجهاري آهيان.

2

مور نه پوڄيان مسجد مندر نڪي وچان ٿو دير و حرم در،
دلبر تنهنجو جهلير در تنهنجو حسن پوڄاري آهيان.

3

ڪهڙو توسان سينو ساهيان تو سان آهيان توري ناهيان،
تنهنجو مٿڙا يار ميان ٿو مولا بخش مياي آهيان.

فصل 17

ڏوھ ڪوئي ڏس پيارا ڇو وساري تو ڇڏيو،
منهنجا گوند ۾ گذارا ڇو وساري تو ڇڏيو.

1

ڪير توري ڪرلھي ڏک ۾ ڏکئي جي ڏس پلا،
بي سهارن جا سھارا ڇو وساري تو ڇڏيو.

2

دل دوامي درد واري دوست دوري درد کان،
درد مندن کي دلارا ڇو وساري تو ڇڏيو.

3

يار جاني ياد تنهنجي ڏم نه ٿي دل تان لھي،
سام جا ساٿي سونهارا ڇو وساري تو ڇڏيو.

4

جاڙ جيون آھي مولا بخش جو تو کان سواءِ،
اي جڏي جئي جا چيارا ڇو وساري تو ڇڏيو.

غزل 18

دلبر چڏ تون دوري سائين،
منهنجي ڏس مجبوري سائين.

1

ڏس اي ڏاڏا يار ڏکي ڏي،
نظر کڻي تون نوري سائين.

2

ڪنهن در دانهيان توري تون چئو،
حاکم هوت حضوري سائين.

3

تنهنجي سک ۾ گذري آهي،
منهنجي زندگي پوري سائين.

4

تنهنجي مولا بخش سان چو آ،
شوخي مغوري سائين.

فصل 19

ملو محب مرڪي مٺا يار سانول،
مڃو عرض نام خدا يار سانول.

1

پره جو پڪاريان پيالا پياريو،
سڻو اڃ صبح جي صدا يار سانول.

2

اچي هاڻ مون کي، گلي ساڻ لايو،
ڪريو معاف مٽهنجي خطا يار سانول.

3

وڻي ٿي خطا آ. متان ڏوهي سمجهي،
ڏيو ائين نه ايندي سزا يار سانول.

4

هي مولا بخش آ هي اڪيلو اڪيلو،
اٿس حال ڪهڙا ٿيا يار سانول.

فصل 20

نہ ٿي يار۔ پيارا پرين پل پري،
اوهان ري اسان جي نہ ٿي دم سري.

1

مون سان من ملڻ جو توکي ۾ پوي،
اهڙو ڀاڳ منهنجو خدا شل ڪري.

2

ایندین تون اڳي یا ایندو اڳي اجل،
گارائڻي انهي ۾ پئي دل ڳري.

3

کدھن ڈینھن قادر ایندو اہی
پہرین پاڻ ڏیندو پیالا پری

4

پیارو پینالا پیٹھ لاء پرین،
مولا بخش جی پٹی ماندي دل ' مري.

فصل 21

توڪي صبح مسا آ مڻهنجو سلام سائين،
تنهنجو آهيان ازل کان گولو غلام سائين.

1

وسري نه ويل ڪا ٿي صورت سچن اوهان جي،
واجب فرض وتر سڀ وسري ويا سائين.

2

پيتر پرت پيالو نيو ان نيشي نهوڙي،
مستان دل آ مڻهنجي مئي بن مدام سائين.

3

سڪ سوز يار تنهنجي شاعر مونڪي بنايو،
لکندو وتان سدائين ڪافيون ڪلام سائين.

4

در در ڦران فراق ۾ فرقت فراق کان ٿو،
تو کان سواءِ نه سڪ آ صبح نه شام سائين.

5

پرور پناه ڏي تون توري نه ٻي ڳلي آ،
مولا بخش پيو آ تنهنجي ٿي سام سائين.

غزل 22

اسان پرايا پنهنجي سر تي سور وسائڻ وارا آهيون،
ڏکيا سڳيا ڏينهن گذاري نيهن ٺپائڻ وارا آهيون

1

عشق اري ۾ اڙيا آهيون سور ۽ سڪ ۾ سڙيا آهيون،
پڙ ۾ پتنگن وانگر پنهنجي جان جلاڻ وارا آهيون

2

تنهنجا ٿورا تاهن ٿورا مون تي ئي محبوب مٺا،
جي نه سگهون ٿا ٿورا لاهي ٿورا ڳائڻ وارا آهيون

3

ڪو نه ڪريون ٿا ڪنهن سان ڪلفت ڪاوڙ ڪينو ڪو،
اسان ته محبت جي ڪا محفل يار مڇائڻ وارا آهيون

4

دل ۾ آهن درد هزارين پر نه لکايون لوڪ اندر،
مرڪي مولا بخش، مدامي، مهل مٽائڻ وارا آهيون

فصل 23

ڪهڙا لڻا لیکا تنهنجو مزد بنان مزدور آهيان،
تنهنجي محبت ۾ ئي، تو وٽ ميثاقان مڃبور آهيان.

1

ڪوھ ڪرين ٻيو قاضي ڪاوڙ ڪهڙو منهنجو آهي قصور،
مٿي آ پيتي محبت جي مون، مست صفا مخمور آهيان.

2

تون نه طبيعت سمجهي سگهندين منهنجو آهي مرض ڳجهو،
سور نه ڪو ئي ناسور اثر ۾ گهايل گهڙي گهور آهيان.

3

دلبر دل ۾ درد هزارين وتان لکايو لوڪن کان،
هون ته سڄو ئي سور آهيان ۾ ظاهر ۾ مسرور آهيان.

4

اڳي علم هو اڳي عقل هو عشق اچڻ سان اڏري ويا،
هاڻي مولا بخش دنيا ۾ مست مثل مشهور آهيان.

فصل 24

ڪرڻ بس بي وفائن سان وفا غلطي وڌي آهي،
سهڻ سر پنهنجي پئي جي جفا غلطي وڌي آهي.

1

ڪيو جنهن پيار ڪت ڪونهي سڻو جنهن درد ڪونهي،
انهي سان حال دل اورڻ ادا غلطي وڌي آهي.

2

جهڙو ڪڪ جو تهڙو لڪ جو مڙهي آ چور هڪ جهڙو،
گهڻي ٿئي يا هجي ٿوري خطا غلطي وڌي آهي.

3

هجي هڪ ساڻ دل دائر نه هر هنڌ هيرجي دل ڪي،
لڳائي دل ٿيڻ جت ڪت فدا غلطي وڌي آهي.

4

پڄڻ جي ناهي جت پيشي اتي دل مون اڙائي آ،
ميجر مولا بخش منهنجي اها غلطي وڌي آهي.

فصل 25

چڏي دير و حرم جو در
جهلير دلدار تنهنجي ڀر

1

ڀري ڪرتون نه پاسي کان
عنايت بس اهائي ڪر

2

تنهنجي سڪ آ توکي ساريان
سچڻ سائين صبح ساڃهر

3

چڏي پاسو ڀرين تنهنجو
وڃان مسجد نڪي مندر

4

ملين جي تون ڏسان توکي
اهو ئي آهي حج اڪبر

5

رهين مولا بخش سان گڏ
اهڙو مولا ڪري مقرر

شعير 26

صورت ۾ ڪوٺائي تنهنجو ناهي بني انسان،
تنهنجي هوت حسن تي آهن حور پريون حيران.

1

ماڻهو مرگه ملائڪ منڙا تنهنجا طابعدار
خادم خاص سڏائن درجا خانن جاڪي خان.

2

اعليٰ افضل اڪمل آهين دلبر ساري دنيا ۾،
توڪي واحد واکاڻي ٿو شاهد آهي قرآن.

3

خلق سڄي آ خادم تنهنجي محب مٿا منار
دايا تنهنجي در جا آهن شاه وڏا شاهان.

4

موهيو مولا بخش اوهان جي محبت آ ميثاق ڪنان،
تنهنجي ياد رهي ٿي دل تي ٻهر پلڪ هر آن.

فہرست 29

دلبر تنهنجي ديس اچان ها هاڻ نه ايندس سور اثر،
دائمي پاڻي قسمت جي هت قيد ڪيو مجبور اثر.

1

سک نہ سمہان تو دم کو دلبر تنہنجی دوری درد سبب،
ونجھلان واکا کریان وہ کیو یار وھن وھلور اتر۔

2

خون کٽوري. عشق نه مشق لالڻ لکندا لوڪ انڌي،
تنهنجي محبت ملڪن ۾ ڪيو مڃي جئين مشهور اٿر.

3

فرقت جي ڦٽن جي آهي توکي تر به تميز طبيب،
 فرق ڦڪين کان مشڪلي ٿيندو نيهن سندن ناسور اٿر.

4

گھرن گھورن سان دل گھائی پوۂ نہ کری کو غور گھڑی،
مولابخش محب ملیو میثاق کنان مغرور اثر۔

30 فنون

کیر کنڊ ماکيون مٺا ور ور وزهايان جي ملين،
خوب خوشيون خلق ۾ مٺا ملهايان جي ملين.

1

تنهنجي محبت جي سبب اُڏني به اعليٰ ٿو ٿئي،
يار سڪندر کان سوايو ڀاڳ پايان جي ملين.

2

تون اچين تنهنجي اچڻ جي عيوضي ۾ تو متان،
مال يا زر ساهه سر گهوري گهميان جي ملين؛

3

ناج ناچو ٿي ڪريان ڳايان قواليون ٿي قوال،
مهڻد تو -حبيب من محفل مڇايان جي ملين.

4

تنهنجي درد ۾ لکيا مولا بخش جيڪي غزل،
سي سڀني تنهنجي اڳيان اڄ گيت ڳايان جي ملين.

فصل 31

محب مٺا مل مرڪي مونسان مون لڻ مرڪ غنيمت آ،
سڏي سڪايل ڪي ڏي سرڪي ساقي سرڪ غنيمت آ.

1

تنهنجا پاڙا ٻول به دلبر مٺا لڳن ٿا، ماڪي کان،
پر ڀر ويهي پيڙو ڪر پيو ڪرڪو ڪرڪ غنيمت آ.

2

دم نه لهي ٿي دل تان دلبر ياد اوهان جي، يار مٺا،
هڙين هيٺين ڀر هر هر پيو تون هر هر هرڪ غنيمت آ.

3

هٿ نه اوهان جو هوت ڏکائي سور توڙي ناسورهجي،
هوت هٿن سان لوڻ ڦٽن تي ويٺو پرڪ غنيمت آ.

4

سوين سڪايل سڪ مان سهڪي صفا مروه ٻڙن ٿا،
پير اگهاڙا پيرن سان ڪن دل سان درڪ غنيمت آ.

5

جاڳي مولا بخش پرهم جو ويهي ڪر تون ياد خدا،
صبح سويلي هير لڳي ٿي تڏڙي ڦرڪ غنيمت آ.

فصل 32

جڻين جيئري اڱڻ آئين لکين. احسان لک ٿورا،
اجاريا تو اچي منهنجا اڱڻ ايوان لک ٿورا.

1

مئل مرده، مئل ماڳهين هٿاسون هجر هاچي پر،
وري تنهنجي اچڻ سان پئي جسر پر جان لک ٿورا.

2

قبولي دوست تون دعوت هلي آئين پلين آئين،
اچي محبوب مون وٽ اچ تئين مهمان لک ٿورا.

3

پري پيرا به ٿي پيرا اسان وٽ جي اچڻ عيوض،
ڪندس ڪنڌ کي ڪپي قلمن مٿان قربان لک ٿورا.

4

چڏي ڪاوڙ تڏي منهنجي اچي اچ يار دلبر تو،
منا مولا بخش جو آ وڌايو مان لک ٿورا.

فصل 33

غمر وڃڻ گوندڻ وڃڻ اي يار پيارا جي ملين،
جي پوي هي جان اي جيءَ جا جيارا جي ملين.

1

مونجهه ماري پئي ملڻ جي مل مٺا مونجهون لهڻ،
سڀ لهڻ منهنجا مٺا من جا مونجهارا جي ملين.

2

قرب قدم تي ڪرايو ڪنڌ نه قدم تان ڪٽڻ،
قرب ۾ قربان آهيان قرب وارا جي ملين.

3

مل ملڻ جي محب ملهه ۾ جان حاضر جان من،
سباھ سر صدقو سڀئي ساڄن سونهارا جي ملين.

4

ويھ مولابخش وٽ ويٺو انگل ۽ آر ڪر،
سڀ قبوليان سڀ اکين تي انگل آرا جي ملين.

فصل 34

پيار پهرين ڪري پوءِ پڇتاءِ ڪير
هاڻ سوچان پيو هاءِ هي ڇا ڪير.

1

غلط سوچي ڪير جو اڳي ڪجهه ڪير
سي پرايا هئا جي پنهنجا ڪير.

2

مورڪائي ڪير يا ته سادو هئس،
بي وفا تي سدائين پروسا ڪير.

3

مون وفا پي ڪئي هن جفا پي ڪئي،
ڀاڻ سان پي رڳو پئي دوکا ڪير.

4

جامر مولا بخش بي وفا ڏک ڏنا،
ته به نه تنگ ٿي ڪڏهن ڪا بد دعا ڪير.

فصل 35

پلي ڪر سدا ڪر جئين شل جفائون،
اڃان آزمائو اسان جون وفائون.

1

تنهنجي هر ستر تي لڙڪ هوندا گونگا،
ڪڏهن ڪو نه ٻڌندي مٿا تون فغائون.

2

ڪري ناز نخرآ ستا پيو سدائين،
اسان کي اکين تي اوهان جون ادائون.

3

اوهان جي جفا تي ڪنداسون صبر،
ڪنداسون نه شڪو نه دانهون ڪلائون.

4

مولا بخش جو ڪو توسان زور ناهي،
اسان وٽ آهن عرض ۽ التجائون.

غزل 36

سوين دانهون ڪٿي دل ۾ تنهنجي در دلريا آيس،
دنيا ساري ڌڪاريو پر توهان وٽ اڄ تنها آيس.

1

دوا دارون دنيا ۾ ڪو سڄڻ توکان سواءِ ڪونهي،
دنيا ۾ دريدر پٽڪي صفا ٿي لادوا آيس.

2

ڪريو پينار تي پيارا رتي ڪا رحم جِي راڻا،
نبوالي ٿي سڄڻ سهڻا سٺي تنهنجي سخا آيس.

3

لڳي دلدار دل توسان لهين تون در نه ٿو دل تان،
سهارو صرف تنهنجو آ ڇڏي پيا آسرا آيس.

4

سدا مولا بخش ماري اهائي مونجهه پئي مونڪي،
الائي ڇا هئس ۽ ڇا منجهان ٿي يار ڇا آيس.

فصل 37

جفا ڪر جفا ڪر تنهنجو ڪر جفا آ،
اسان پيو ڪريون ڇا اسان وٽ وفا آ.

1

ملو يار مرڪي وڃن مرض منهنجا،
منهنجي درد دل جي آهائي دوا آ.

2

جدا ٿي ويا سون ڪنهن جو ڏوھ ڪونهي،
وڌو هي وڇوڙو ڪرم ۾ قضا آ.

3

حسن تي نه ڪر تون ڀلا يار بانور،
ڇڱو ڪو نه بانور ڪڏهن ٿيو منا آ.

4

مولابخش ڇا ٿيو زمانو رڻو جي،
ڪنهن جي ڪاڻ ڪونهي پنهنجو هڪ خدا آ.

فصل 38

قرب تنهنجي ڪيو قيدي، قرب قابو ڪڙيا آهيون،
سدا سک سوز سورن ۾، سچڻ سائين سڙيا آهيون.

1

توهان تر جيترو توجهه، ڏنو دلبر نه دانهن تي،
عمر ساري اوهان جي دس رڻا آهيون رڙيا آهيون.

2

نه ڪو ڪينو نه ڪا ڪلفت، اسان ڄاڻون اصل کان ٿا،
اسان اخوت محبت جا، سبق ساري پڙهيا آهيون.

3

اسان صوفي صفا ساده، صلح سڀ ساڻ چاهيون ٿا،
اچي احمق عدوئن جي، عداوت ۾ اڙيا آهيون.

4

ميچن موالابخش منهنجي، مخالف سادگي پڻ پيا،
وڙهيا ناحق اسان سان ڪي، اسان پوءِ پي مڙيا آهيون.

عذل 39

ٿيو ڪير آ بيوفا، تون نه پڇ
اسان جا اسان کان، قصا تون نه پڇ

(1)

وفا جو قدر ڪونه ڪجهه تو ڪيو،
وفا جي ڪرين جو پڇا تون نه پڇ

(2)

تنهنجو ڪم جفا آ اسان جو وفا،
اسان جو ڪريون پيا وفا تون نه پڇ

(3)

ڪري ترک محبت، وساري ڇڏيئي،
رهون ٿا ڏکيا يا سڪيا، تون نه پڇ

(4)

مولا بخش کان ڇڏ، اجائي پڇا،
پڇا تي ٿيون ٿا خفا تون نه پڇ

فصل 40

مل مٿا يا مار مرڳو هاڻ هڪڙي ڳالهه ڪر
پاڻ پنهنجي خيال سان، ڪا پاڻ هڪڙي ڳالهه ڪر.

(1)

يا لڪي هن لوڪ کان تون مل مٿا مخفي ڪئي،
يا ته ظاهر مل مڃي مانڊاڻ هڪڙي ڳالهه ڪر.

(2)

ڇو ٺها ڏيئي دلڙا پيو رلائين يار تون،
يا چني ڇڏ يا ته ڇڏ چڪتاڻ هڪڙي ڳالهه ڪر.

(3)

دين دنيا ٻئي نه ملندا گڏ سدا ڪنهن کي ڪڏهن،
هڪ ڇڏي پوندي ٻي جي ڪاڻ هڪڙي ڳالهه ڪر.

(4)

يا ڏکي ڪر ڌار يا تون مير مولا بخش ڪي،
مهرباني سان مٿا مون ساڻ هڪڙي ڳالهه ڪر.

غزل 41

دور گهاري دوست دلبر ڳالهه ڳاري پئي اها،
منهن مٽي ويو ماه منور ڳالهه ڳاري پئي اها.

(1)

جي ڏسان ڏانهس پرين ٿو پاڻ پرتي منهن ڪري،
آ رهيو هو بي خبر ڳالهه پئي ڳاري اها.

(2)

نهن نهن جنهن ڳالهه تي، سا ڳالهه مون منظور آ،
تم به ڪري پيو يار نهڪر ڳالهه پئي ڳاري اها.

(3)

جيئن ڪريان پيو ميڙ منهن پرچ پيارا يار تون،
تيئن وجهي پيو وير ويتر ڳالهه پئي ڳاري اها.

(4)

منهنجي مولا بخش منزل آهي ٿي مغرب طرف،
پر چڪي پيو يار اوڀر ڳالهه پئي ڳاري اها.

فصل 42

درد ڌاران سڀ حقيقت ڏاهري چئو ڪيئن ڪريان؟

ڏور گهارين تون پيو بند ڀاعري چئو ڪيئن ڪريان؟

(1)

باه پڙڪي ٿي بره جي آه بس نڪريو وڃي،

سڪ سڄڻ سهجي نه ٿي پوءِ صابري چئو ڪيئن ڪريان؟

(2)

ڇاپ جيئن ڇاپو لڳو دل تي صنر جو فزاد،

ويئي طبع بنجي اتر بس آڌري چئو ڪيئن ڪريان؟

(3)

تون رهين بس دور تو محبوب مولا بخش کان،

مان مٿا تنهنجي اڳيان سر حاضري چئو ڪيئن ڪريان؟

فصل 43

ٿنڊ خوشي تيز روئي تون ڇڏيندين چئو ڪڏهن،
درد مندن کي دلاسو دوست ڏيندين چئو ڪڏهن.

(1)

خاص دل پر آس آهي مٿي ملي تنهنجي هٿان،
تون ويهي ساٿي صبح جي ونڊ ونڊيندين چئو ڪڏهن.

(2)

دل چوي دل ٺار دل ۾، دوست ڏيرا ڪر اچي،
جيءُ اندر جايون اچي، جاني اڏيندين چئو ڪڏهن.

(3)

دل وساري دنيا سري، تنهنجي صحبت ۾ صبر،
غير کان گوشو رهي، گولو گڏيندي چئو ڪڏهن.

(4)

پيو مڃان ميڙون ملڻ لڙ، محب مل مرڪي مٺا،
ميڙ مولا بخش جي مٺڙا، مڃيندي چئو ڪڏهن.

فصل 44

مون کي موهي مست ڪري ويو مرلي وارو جوڳيٿرو
پانديٿرو هو پار پرين جو پرين پيارو جوڳيٿرو

(1)

آيو هو اورار پراران پيار جي ڪارڻ پرديسي،
پيار نه مليس پار هليو ويو جيءُ جيارو جوڳيٿرو.

(2)

آيو هو هو جهول پري سُرهِي سُرهِي بوءِ ڏيڻ،
ڪنهن نه سڃاتو ڪنهن به نه ڄاتو جڳ ڪان نيارو جوڳيٿرو.

(3)

ساز وڄائي سوز جاڳائي نند ڦٽائي نيٺن جي،
گهائي گهرا گهاءَ ڏيئي ويو گوئدر يارو جوڳيٿرو.

(4)

جوڳي پي ڪنهن جوءُ هليو ويو جان وجهي جهوري ۾،
موتي مولا بخش ملي شل وري ڊوبارو جوڳيٿرو.

فصل 45

من مري مانڊو مدامي من موهن تنهنجي ڪري.
جي جگر چيرا جلن پيا جانمن تنهنجي ڪري.

(1)

تات تنهنجي طلب تنهنجي تان توڏي تن سنڌي.
پور پل پل پيار جا ٿا لهن ۽ چڙهن تنهنجي ڪري.

(2)

عشق تنهنجي ۾ بنيا ارض و سما گل چمن،
پاک پزور پيدا ڪيو عرشن ستن تنهنجي ڪري.

(3)

سونهن تنهنجي ڪي جُھڪي سنسار سارو ٿو سڄڻ،
ڪي مڪي ۾ ڪي مندر ۾ پيا ڇهڪن تنهنجي ڪري.

(4)

ملڪ مولا بخش سارو محض هڪ مورت سبب،
ويد ڪي قرآن ڪي پوتيون پڙهن تنهنجي ڪري.

فصل 46

عرض آزيون التجائون مڃ اڳڻ تي آ عجيب،
ڪرم ڪر ڪاوڙ نه ڪر قرب وارن سان قريب.

(1)

ڌار مونڪان يار دلبر ٿي نه ڊر دنيا اندر،
مل ڏسي ملندا سڙڻ پيا، روسيا رهڙن رقيب.

(2)

نهن تنهنجي نيو نهوڙي ناز ور نازڪ بدن،
حال تي ڪو پال ڪر ڏس حال هيڻو آ حبيب.

(3)

چڏ رسامون رنج راڻا راڄ ٿي ره راڄ هر،
محب مولابخش سان مل ماهرو مرڪي مجيب.

(روسيا معنيٰ ڪاري منهن وارو)

فصل 47

تنهنجو آهيان تنهنجو هوندس، نه پل توکي وساريندس،
کڀي پيو ڪونه ڪو توري نه پي ڪنهن ڏي نهاريندس.

(1)

ڪيا دوري درد تنهنجي اثر هي داغ جي دل ۾،
لکايو لوڪ کان وتندس نه ڏيهن کي ڏيکاريندس.

(2)

نه ٿو جيسين سڄڻ سرچي ملين تون من موهن مونسنان،
وڃن آ يار تيسين پيو اُڀالي هال گهاريندس.

(3)

ڪندس ميڙون سوين مٿون ملڻ جي لاءِ نه تو مڃيو
هڻي پوءِ پاڻ کي پٺ تي پائهيئي پاڻ ماريندس.

(4)

مٿيون مولا بخش ملتون ڪندي دانهون سنڌ در تي،
اُڀو اُن جاءِ اڃا ڪي سج اُلهائيندس اُڀاريندس.

فصل 48

دل سڪي ديدار لاءِ ٿي دوست ڇڏ تون دير آ،
ويا لنگهي سائون سيارا پر نه آئين هير* آ.

(1)

محب موٽي مند ساڳي موت ساڳي ماڳ تي،
سيءَ لهي ويا وڻ ڦٽي پيا ۽ پڇي پيا پير آ.

(2)

ور واهونڊن جا وريا واءِ، هير ٿي ٿڌڙي لڳي،
هير هن ۾ هوت دل کي هت ملڻ جي هير آ.

(3)

جي پڇي پانڌي پرين هت جي خبر چئجان هيئن،
هڪ ڪيو مولا بخش مرڻينگ سڪ پيو خير آ.

(هير معنيٰ هيل، سرائڪي لهجي ۾ هيل کي هير اچاربو آهي)

غزل 49

نه تون سارين سڄڻ ٿو ڪي سنڀاريان نير هاريان ٿو،
غريبي جال ڪيو غم ۾ گذاريا نير هاريان ٿو.

(1)

جدائي جان ٿي ڳاري وساري تو وڌو ماري،
اٿي آڌي اسر ڌاري آساريان نير هاريان ٿو.

(2)

ڪري وئين يار ڏاڍايون مٽيئي جانب اڳيون جايون،
تنهنجي لاءِ غزل وايون جهونگاريان نير هاريان ٿو.

(3)

نهوڙي نيو ٿي نازن سان، ڪنوئي يار ڪريان ڪيئن؟
تڙپ ۽ تانگهه تاري جيئن، تنواريان نير هاريان ٿو.

(4)

پتو ئي ناهي پرين کي ته ڪهڙو ڏک ڏکين کي،
نه مولا بخش ماڻهن کي ڏيڪاريان نير هاريان ٿو.

فصل 50

ڪئي تو ڪچهري ڪڏهن موهسان نه روح واري،
سڪندي سڃڻ سڙي وئي جواني هي ڦوه واري.

(1)

صبح کان تان به سانجهي سوالي رهيس نه سئوٿو،
الله پي اگاهي ٿو زاري صبح واري.

(2)

اڄڪلهه حسين خال رنگ روپ سان ٿا موهن،
 باقي اندر ڪڙائي ساڳي آ توهه واري

(3)

طعنا مہٹا مولا بخش سہی تگاسون،
کئی عشق کان مون ہائی توبہ نصوح واری۔

غزل 51

ڏک نه دلبر دوست در تان بچيڻو جو دم آهيان،
خوبرو خلعت ۾ رک مان خاص خادم آهيان.

(1)

جل جدائي جوش کان ويئي جميعت جسم کي،
دوست دوري درد کان ديوان دائر آهيان.

(2)

ڀول ۾ ٻانهي ٻڌل آهيان اوهان جي ازل کان،
قول مان قالو بلي تي قابو قائم آهيان.

(3)

عشق تنهنجي ۾ لکيا مولا بخش گيت و غزل،
پيو نه مونکي ڪو علم آهي نه عالم آهيان.

524

۵۲

ڦٽو ڪر رنج تون راڻا هلي آ' هاڻ موتي آ،
نه ڏس، منهنجي مڊاين کي سڃاڻي پاڻ موتي آ.

(1)

سوا تو کان سیٹی سودا کنول منجھہ کاک کو ماٹا،
برایو باغ تیا برجی چڈی سرھاٹ موتی آ۔

(2)

پرچ تون پاڻ ڏس پنهنجو نه ڏس منهنجي مڊاين ڪي؛
سدائين سوال تنهنجي در تي سرچا ڪاڻ موٽي آ.

(3)

رهن لک راڄ ۾ راڻا نه ڪنهن سان روح ٿو ريجهي،
اٿر سر جو لڳو سودو سڄڻ تو سان موٽي آ.

(4)

اڃان تنهنجي اڳين ساڳي آهيان مولا بخش مومل،
ڀلائي سان نه پيرا پڇ پلي جيءَ پاڻ موٽي آ.

غزل 53

سڪان تو لءِ نه تو سارين سڄڻ ان سور دل ساڙي،
قتيس فڪرات فرقت جي فراقن دل سڄي ڦاڙي.

(1)

سڄڻ توکي سنڀاريندي لنگهائي ليل مون ساري،
نڪي ننڊ آئي نيشن کي ڦٽي پريات جان ڳاڙهي.

(2)

ملڻ لءِ ٿو مغز ماريان ميجان، ميڙون ڪريان منتون،
مڃي منهنجي نه ٿو موران اٿس ڪانه يڪي ناڙي.

(3)

چرين جيئن چئو طرف ڦيرا ڏيان تنهنجي ڏسڻ خاطر،
نه چين آهي چري دل کي اسر آڏي نه پوڄاڙي.

(4)

مري مولا بخش تو لءِ نه پيارا تون پڇين ٿو پل،
رهي دل رات ڏينهن ڏانهن سبب ان رنج رنجاڙي.

شـل 54

هوت هيٺڙي نار دلبر يار دل تو لئ سڪي،
تو نه مون کان ڌار پيارا گهار دل تو لئ سڪي.

(1)

تن جي توڙي تان آهي تانگهه تنهجي تات آ،
نير وهنر نيهن ۾ جيئن نار دل تو لئ سڪي.

(2)

سرس آهين سونهن ۾ سنسار ساري کان سچڻ،
ماهپارا ملڪ جا مهندار دل تو لئ سڪي.

(3)

موهي مولا بخش محبت مست ڪيو مڃنون مثل،
وہ ورنهن ڪيٽڙو ويهڻ وينجھار دل تو لئ سڪي.

غزل 55

سڪي سڪ ۾ سڪي ويوت سڪي مهندس سگهيو اڃ،
جيئن مُشڪل جدائي ۾ نه جيءَ سگهندس سگهيو اڃ.

(1)

ورونهن ڪئي وياڪل دل ويڳاڻل وڏوڻل دل،
نه ڪوئي سڪ سوا توکان ڀرين سمهندس سگهيو اڃ.

(2)

ميچ تنهنجو منا آ ڪر اسان جو فرض بس آزيون،
اچڻ وس تو چوڻ وس مون پيو چوندس سگهيو اڃ.

(3)

طبيب کان نه تشخيص طبيعت جي توهان ري ٿئي،
جڏهن ايندين اچي ملندين تڏهن بچندس سگهيو اڃ.

(4)

جيئن جاني جدا توکان نه مولا بخش جي سرندي،
ملڻ لاءِ ميڙ ميڙن جي مٿان مچندس سگهيو اڃ.

غزل 56

فراقن دل وڌي ڦاڙي فضل جو يار ڦيرو ڪر
 بُري بي پاڳ پوري تي پلائي ساڻ پيرو ڪر

(1)

تڳان هڪ توه ٿو تنهنجي نه توري پي طلب تن پر،
 عنايت ڪر اها مونتي نه پاسي کان پاسيرو ڪر

(2)

اڳڻ ايندين انهي آسي اندر اکڙين اوچاڳا ڪيا،
 اچڻ جو يار ڪو احسان اوڀرو يا سويرو ڪر

(3)

هجي جهڙي نيت تهڙي مزوري يار ملندي آ،
 مندي ڪي من مان من پنهنجو نه مولا بخش ميرو ڪر

فصل 57

ڇڪاير ساءِ تو سک جو سڌائين دل سڪي ٿو،
نهوڙي نيهن نيو تنهنجي نه ڪر ناتو ڏلو ڏولا.

(1)

کپين ٿو تون خدا ساڪي خلق ٻي کان خفا آهيان،
ڳجهين ڳالهين ڳڻن ڳاريس ڳجهي تنهنجي ڪريان ڳولا.

(2)

سوا تو کان سڄڻ سائين سڄو عالم اوتداهون آ،
عنایت سان اچين تون جي اڳڻ اکين لهن اول.

(3)

ڏکيندين دوست جي در تان ڇڏينديس ته به نه تنهنجو در،
منهنجو تون هڪ تنهنجا مون جيئن سڄڻ سنهياري سڄو ڳولا.

(4)

اهي ڏکڻ دور ٿي ويندا سڄڻ ايندو وصل ٿيندو،
نه ٿي مايوس مولا بخش گهڻو آ مهربان مولا.

فصل 58

سڙيل دل - سوز واري جون سڄڻ سڀڻا صدائون سٺ،
الله ڪارڻ عشاقن ڏي اکيون خوني ڦماريل ڪڻ.

(1)

ڪيا هاڃا هجر جاني جلن پيا جيءَ بجر جاني،
ڪڏهن ايندين اندر پئي ڪائي اها اڻ ٿيڻ.

(2)

وسارڻ سان نه ٿو وسرين سدائين يار تون سپرين،
ڪري سينگار جي نڪرين ته ڪن وه واه ٿا وڻ ٿڻ.

(3)

ورڻ جي وار تون وائي ملڻ جي مند آ آئي،
سڄي ڏس سنڌ ٿي سائي ڦٽي ساوا ٿيا گل وڻ.

(4)

مري مولا بخش تو لا سدا تنهنجي اٿس ڳولا،
ڏلي جا ڍول اي ڍولا ڍڪج تون عيب ۽ اوڳڻ.

نزل 59

هليو وئين هيئن ڇڏي تنها هيئن جا هار وه ڙي وه
چڏيئي سانگا صفا توڙي سڄڻ سينيار وه ڙي وه

(1)

سڪان ساريان نه تون سارين سبب ڪهڙي سڄڻ سائين،
پلا چو بي سبب مونکان ٿئين پيزار وه ڙي وه

(2)

وسان ويجهو وریدن کان اڳي تنهنجا عهد اي هئا،
ڏيئي اڄ داغ دوري جو رهين ٿو ڌار وه ڙي وه

(3)

مناسب هو نه منهن موڙڻ مٺا تو جيئن مٽيو مونکان،
جدا جيئري ڪيئي جاني جيئن نسل يار وه ڙي وه

(4)

تنهنجي سڪ ۾ غزل ڪافيون لکان ٻڏيو چون ماڻهو
لکيا مولا بخش آهن عجب اشعار وه ڙي وه

فصل 60

ڪنيس ڪاڙهي ڪريان ڪيهون ڪهل تون ڪيچ وارا ڪر
يُليس پتڪان پتن ۾ پيئي ڪنهن پيئي تون پسارا ڪر.

(1)

نه واقف وات ڪنهن ورجي، وتان ونجهلان ونڌر ووڙيان،
اسونهن اوجھڙي آهيان سڻائي تون سونهارا ڪر.

(2)

ڏڪيو ڏونگرن ڏاڍو نه توري ڏڏ ڏڪن ۾ ڪو
پتر ۾ پير پيا ڦاٽي پئو واري پسارا ڪر.

(3)

بٽيا مولا بخش مون لڻ مرون مارڳ مڙهي مارا،
ڪروڙين ڪوھ پيا ڪرڙا ڪرم ڪو تون ڪوهيارا ڪر.

فـ 61

هميشه هجر هون کان هيٺي حالات ۾ آهيان،
ڪڏهن ٿيندو فضل ڦيرو انهي فڪرات ۾ آهيان.

(1)

گزاريان رات تو ساري سڄڻ جي ڪاڻ مان جاڳي،
ڪندو ڪا ننڊ پرين پل يا پهر: پريات ۾ آهيان.

(2)

دنيا ۽ دين ٻئي وسريا ديواني دل سڄڻ تو لاءِ،
طلب ۽ تانگه تنهنجي آهي تنهنجي تات ۾ آهيان.

(3)

مدينو يا مڪو مسجد وڃن ٿا ويل تنهن وسري،
اوهان جي عشق جي ايندو جڏهن جذبات ۾ آهيان.

(4)

نه ٻيو مذهب مڙهي سگهندين ملان مولا بخش تي ڪيئن؟
مگر آئون اهو عاشق نه ڪنهن جي نيات ۾ آهيان.

فصل 62

تنهنجي سڪ سوز دل ساڙي خودي کي ڇڏ خدارا مل،
جيئن مشڪل جدائي ۾ جڏي جيءَ جا جيارا مل.

(1)

ڦٽي فرقت ڪيو فاني فراقن دل وڌي ڦاڙي،
پلائي پال پيرا ڪر پلائي سان پلارا مل.

(2)

پنان پنڙيات جيئن پل پل پيارا پيار ڏي پل ڪو،
صدائون سوال سائل جا سڻي سائين سونهارا مل.

(3)

ستائي يار سڪ تنهنجي اڏاري رات آڏيءَ جو،
هجر هاڃي سبب هر هر ڪريان هه هه هونگارا مل.

(4)

مري ويندس نه جي سگهندس سوا توکان سڄڻ سائين،
ميان مولا بخش تي اڄ مهر ڪر ماه پارا مل.

فـزـلـي 63

جدا تو کان جيئن آهي جنجڻل جاني نه جي سگهندس،
وڏا وڏس وجودن کي ونجهل جاني نه جي سگهندس.

(1)

فراقِي دل قنيل جي آ ڪپي تنهنجو فضل ڦيرو
رڳوئي تون رهين ٿو جي رُئل جاني نه جي سگهندس.

(2)

سڙي سڪ ۾ سڄڻ سائين اندر آڱار ٿي ويو آ،
اڳهائي عشق جي آهي اصل جاني نه جي سگهندس.

(3)

ويهڻ وه ٿيو وتان ونجهلان ويڳاڻو ٿيو ورهين کان،
ٿيس مولا بخش مجنون مثل جاني نه جي سگهندس.

فصل 65

اڳڻ اڃ آس وارن جي عجيبا التجائون منج،
پلي بي ڀاڳ پوري تان پلائي سان نه پيرو پڇ

(1)

سوا توکان سڄڻ سهڻا نه ساوڪ سائي گلشن ۾،
ڏيکاري باغ بربادي صفا سانوڻ لڳي ٿو سڄ

(2)

سکان ساجن سدائين ٿو تنهنجي ديدار لاءِ دلبر،
نسڪايل کي سڪاڻڻ ڇڏاڪيون سامهيون سلوڻيون سڄ

(3)

مرڻ هارو مٺا مولا بخش تنهنجي هجر ۾ آ،
مرڻ کان مهند ان سان هڪ دفعو دلبر ملي تون وڃ

فصل 66

ڪٿي نازڪ ڪڏهن نظرون ٺهارين ها ته بهتر هو.
جڏي جيءَ کي جيئين ڄاڻي بخيارين ها ته بهتر هو.

(1)

سڄڻ سوالي رهيس سڪندو سدائين سرڪ هڪڙي لاءِ.
پرين پيالو پنهنجي هٿ سان پيارين ها ته بهتر هو.

(2)

ڏيئي گهورون ڇڏيئي گهائي نه ڪيئي ڪا گڏ گذارڻ جي،
گهڙي ڪن يار گهايل سان گذارين ها ته بهتر هو.

(3)

ملڻ لاءِ ملڪ تنهنجي ۾ مٺا بولا بخش آيو،
کلي خوش ٿي ڪٿي خوشتر ڪيڪارين ها ته بهتر هو.

غزل 67

منت مڃ مون ساڻ مل محبوب مغروري نه ڪر
دوست ڳاري درد دل محبوب مغروري نه ڪر

(1)

هڪ حياتي هڪ ٻي ڏينهن مل منجهه حياتي هڪ دفعو
اڄ سڀان ايندڙ اجل محبوب مغروري نه ڪر

(2)

سجھه صبح تو در سدا پينار جيئن آ پيار لئه
پيار ڏي ڪو پهر پل محبوب مغروري نه ڪر

(3)

تنهنجي پرچاءُ لئه ڀرين ڀل ڀل وڃهان پوتيون ڀلاند
نه به رهين رانجهن رنل محبوب مغروري نه ڪر

(4)

مهرباني ساڻ ٿي مهمان مولا بخش وٽ
ويه گهڙي مون وٽ ونهيل محبوب مغروري نه ڪر

ۛۛۛ 68

ڪري وڃ ڪو ڪڏهن پيرو پلا پورل پلائي ڪر
جيئن جيسين نه تون تيسين جڏي جي سان جدائي ڪر.

(1)

سڄڻ ماري درد هي دل خدا ڪارڻ خودي کي ڇڏ
اڳڻ تي اڃ اڳيان پيو تل عنایت بس اهائي ڪر.

(2)

هجر هيٺا ڪيا نسي هڏ سڏيان سڏ ڪيو سڄڻ بس سڏ
ملي وڃ يا ته ماري ڇڏ قبولن ڳالهه ڪائي ڪر.

(3)

گهري مولا بخش هر هر پري ڏي ڪو سڄڻ ساغر
پياري هڪ پيالو پُر نشي نينهن جو نشائي ڪر.

نزل 69

بره جي باهه ٿي پڙڪي، چيرائن ٿا، چپيون جيرا،
جڏائي جوش جل ٻاريا، جلي ويا جيءَ جگر جيرا.

(1)

ڏکڻ، ڊونهيون ڌنارن جون، ڏڪايا داغ تئين دردن،
انهيءَ ٻارڻ جي هر ڪان ٻريو پيا پُٽ وڃن پيرا.

(2)

بره جي بيقارِي ڪان، برابر باهه ٿيو بستر
اسر آڏي نه آرامي اکين مان آب اوھيرا.

(3)

اوهان جي عشت ڪان مليا، اسان انعام آهن هي،
اندر اڻ ٿڻ اڪيون آليون، غم پر وار اٿپيرا.

(4)

قُتي فرقت جي ڦوڙائي، قريب المرگ ڪيو آهي،
مٺا، مولا بخش وٽ آ، پڇاڙي دم پري پيرا.

غزل 70

ڪري وڃ ڪو ڪڏهن پيرو ڀلا تون ڪنهن بهاني سان،
جڏائي جان جهوڙي آ جلد مل تو ديواني سان.

(1)

ڪنان دوري سبب دلبر اکين مان ڄام واهيان ڄر،
اڳڻ تي ياد ايندو ڪر ڪميڻي وٽ قضاني سان.

(2)

هميشه دور گهارين ٿو منا محبوب مارين ٿو،
نچيو نازڪ نهارين ٿو نموني نازياني سان.

(3)

مٽي سڪندي عمر ساري زورا ور يار مڃ ڙاري،
منا ڪرڪا ملڻ واري تون مولابخش ٻانهي سان.

غزل 71

وياسين يار جي وڇڙي ته باغن ۾ ملڻ ٿيندو
ملڻ جيڪر نه ٿيو پوءِ پي خوابن ۾ ملڻ ٿيندو.

(1)

اٿي پوندا ۽ حق گهرندا جڏهن هي هيسيل ماڻهو
پيارا يار پنهنجو تن جلوسن ۾ ملڻ ٿيندو.

(2)

جڏهن ٿيندو ختم هي دور محبت تان بندش وارو
تڏهن آزاد ٿي پيرن جي چانون ۾ ملڻ ٿيندو.

(3)

قحط ويندو وطن وسندو ٿيندي سائي جڏهن سنڌڙي،
تڏهن پوءِ ڪيت ڪيڙيندي ڪيئن ۾ ملڻ ٿيندو.

(4)

لهي ويندي جڏهن هي روڪ ماڻهن جي مٿان ماڻهن،
تڏهن مولا بخش هلندي چوراهن ۾ ملڻ ٿيندو.

فصل 72

سنڀر دل سفر تي صبر ڪي ڏسون،
وڇوڙي ۾ ويٺا ڪنهن غم ڪي ڏسون.

1

ڪڏهن لامڪان ڪنهن مڪان ۾ نه ملندو،
اٿي اڃ جو اڃ هل علم ڪي ڏسون.

2

ڏسڻ جو گهرون ٿا نه ٿو سوئي ڏسجي،
پيا هت لکن ۽ پلڻ ڪي ڏسون.

3

ڪدورت ڪلي رس ڪريمي ڪي ڪاهي،
ڪهاڙي لڻ ڪنهن جي ڪرم ڪي ڏسون.

4

نڪا نعيم ملندي منعم کان سواءِ،
مولابخش مرڳو ئي منعم ڪي ڏسون.

فصل 73

ڇپ سنهيارا ڇاڳلا تو ڇاڳ، تو ڇاڳ مون مارين ٿا،
ماهرو، مرڪي مڪيو مسواڳ، مون مارين ٿا.

1

ملڪ ساڳي ماڳ ساڳي، مينهن موٽن مند تي،
تون نه موٽين ماڳ ساڳي، ماڳ مون مارين ٿا.

2

رس نه رانجهن تون رسين ته ڏيهه ڏوهاڳڻ ٿو چوهر،
لاءِ نه لالڻ اي لقب اي لاڳ مون مارين ٿا.

3

ٿو سڪان ساريان سدا تنهنجي صورت کي صبر،
رات ڏينهن تو- ٻه روئڻ جا راڳ مون مارين ٿا.

4

منهن مٽيئي مولا بخش کان ڪهڙي ڪاوڙ آ قريب،
ور وڇوڙي جا ويڊو ويرڳ مون مارين ٿا.

فصل 74

مونکي چريو پاڳل سمجهن ماڻهو پار اياڻا کي،
ڪئين ڏيکاريان تن کي آئون ڏاهپ واراڻا کي.

1

مون تي ڪنهن جي چانو به ناهي منهنجو هيٺيل هائو به ناهي،
منهنجا حال ۽ خيال سدائين آهن شاه شاهاڻا کي.

2

پنهجو پورو پاڻ نه ڄاڻن آيا هت ڇا ڪاڻ نه ڄاڻن،
سي ڇا سمجهن عشق جون خبرون سمجهن صاف سياڻا کي.

3

عاشق آهيان عشق جي صف ۾ شامل ناهيان ڌڪڙ دف ۾،
ازل ڪنان ٿي عشق ڏنا هي انگ انگ منجهه اولاڻا کي.

4

جهريو جهوري منجهه جهران ٿو تن لاءِ مولا بخش مران ٿو،
ماڻهن جن هي ماڳ مٽي ڙي ٿرن برن ڪيا ٿاڻا کي.

غزل 75

مون مٺا مسڪين سان تنهنجي هتي دل چو هتي
ڏيئي فقر فراق منهنجي تو ڦٽي دل چو ڦٽي

1

منهن مٽيو مون کان وٺين تو ڪهڙي ڪاوڙ آ قريبي
چو ڪلي نه تهڪ ڏين ٿو ويئي ٿي دل چو ٿي

2

گهٽ غريبن جو ڪرين ٿو غور گهائي گهور سان
گهاڻ انهي گهايس ته تنهنجي آ گهٽي دل چو گهٽي

3

اڄ نه اڳيون آهي تنهنجو موڊ مولا بخش سان
مون کان مهندين محب ٿو محبت مٽي دل چو مٽي

فصل 76

زمانی جا طوفان مٽي نيٺ ويندا
ڪڏهن واءِ گرم ۽ ڪڏهن سرد ٿيندا.

1

چڏيا لڪ لوسائي اگر پن پراڻا
نوان پن گلن ۾ ڦٽي نيٺ پوندا.

2

وري واءِ ورندا وري وڻ به ڦٽندا
چتونڙا چمن ۾ ٻوليون ٻوليندا.

3

نه ٿي دل شڪت تون بلبل چمن ۾
ايندي مند بهاري ۽ وڻ گل جهليندا.

4

مولا بخش مايوس ٿي نه ڏسي گهاءَ
پاڻهي ويڄ ورندا پاڻهي گهاءَ ڇڏيندا.

غزل 77

دل دڪي دانهون ڪري ٿي دانهن ڪا دلدار ٻڌ
ٻاجھ وارا ڪر مٿر ٻاجھ سان ٻاڪار ٻڌ

1

مهرباني ساڻ مل مونسان خلاصي جاءِ خليل،
حال مون ٻي حال جو هيڪل ڪنو هيڪار ٻڌ

2

وچ درياءَ وڃن وڪوڙي، ٿي وسيلو واه وٺي،
سير ۾ ٿيو ساه سوڙو، پيو سڏيان سرڪار ٻڌ

3

ڪرم ري ڪانهي ڪنڌي هاڻي ڪپر ٿو ڪن ڪري،
ڪرم ڪارڻ ڪونج جيئن ڪڙڪان ڪريان ڪو ڪار ٻڌ

4

مهندئي مولابخش جا ويندين سان ويڃ ڪيئي،
عرض هن اگلي سندا اڃ ٻي دفعا ٻيهار ٻڌ

نسل 78

کٽي نازڪ ڪڏهن نظرون ٺهارين ها ته بهتر هو
جڏي جيءَ کي جيئن جاني بيارين ها ته بهتر هو.

1

سچڻ سوالي رهيس سڪندو سدائين سک هڪڙي لاءِ
پرت پيالو پنهنجي هٿ سان پيارين ها ته بهتر هو.

2

سڪي سک ۾ سڪو آرت سنڌر سائو نه سنڌ آهي
سڪايل کي سچڻ سائين سنڀارين ها ته بهتر هو.

3

ڏيئي گهروون چڏيئي گهائي، نه ڪيئي ڪا گڏ گذارڻ جي
گهڙي ڪا ڪن گهايل سان گذارين ها ته بهتر هو.

4

ڪير ڪيهون قرب ڪارڻ قرب ڪير ڪيئي لودي
ڪيئي ڪي نه ڪوهيارا ڪوارين ها ته بهتر هو.

5

ملڻ لاءِ ملڪ تنهنجي ۾ مٿا مولا بخش آيون
کلي خوش تي کٽي خوشتر ڪيڪارين هئا ته بهتر هو.

غزل 79

وڪوڙي دل ورونهن آ، وساريئي يار ڇا ڪريان؟
 بنايم اڄ برهم بلبل مثل نيمار ڇا ڪريان؟

1

سوين راتيون سڏيم سڏڪا ڀريو، سڏ سڏا نه تو ساڃن،
 عجب آهي وئي ٿي بي اثر اوچنگار ڇا ڪريان؟

2

سوا تو ساوڪن ۾ سُج ملين سڄ ۾ ته سڄ ساوڪ،
 بنا تو بر لڳي ٿي مون پري بازار ڇا ڪريان؟

3

ڪيو قالو، بلي قيدي قلب قابو ۽ دل قابو،
 ازل کان ئي اڙيو ارواح اندر اقرار ڇا ڪريان؟

4

مگر مولا بخش ميڙون نه ٿا مهندان مڃن موران،
 ڇڏيا سانگا سڄڻ، ٿوڙي صفا سنهياري ڇا ڪريان؟

فصل 81

سور تنهنجي سک ڦٽايا ثابتي لاءِ گيت ٻڌو
سوز ساڙي سور جا ساڃن سريلا گيت ٻڌو

1

نيهن نيو نازڪ نهوڙي ننڊ نيٺن کي حرام
جل جدائي جوش کان جوڙيان جوشيلا گيت ٻڌو

2

پيو گذارين تون پري پيغام پهچڻ کان پري
من پڇي پيغام جهونگاريان انهيءَ لا گيت ٻڌو

3

حال مون بي حال جو آئي به آخر ڪير اٿي
هي ٻڌائڻ حال جي لاءِ هوت هिला گيت ٻڌو

4

راڳ تي ريجهي اي راڻا مان محفل ۾ اچين
پيو پڙهائين رس رهائڻ منجهه رسيلا گيت ٻڌو

5

مان مدامي مست مولا بخش ملڪان ملڪ ۾
دوست ڳايان دود کان در در درديلا گيت ٻڌو

فصل 82

يار پيا سڀ مون وساريا يار هڪ تنهنجي ڪري،
دل سڄي دنيا ڪٿان ٿئي ڌار هڪ تنهنجي ڪري.

1

سڪ سنڌو ساڄن ويڃاير سڪ صبر سالر دماغ،
ننڍ ڦٽي ٺيڻن وهايان نار هڪ تنهنجي ڪري.

2

ڌن دولت جو نه دل ۾ دم ٿئي دلير دليل،
درد واري دل ٿئي دلدار هڪ تنهنجي ڪري.

3

يا خطا يا ڪا خيانت ڪانه مون ڪنهنجي ڪئي،
خاص ڪائي خلق مونتي خار هڪ تنهنجي ڪري.

4

سڪ نه سهڻي سنڌ ۾ توڙي ملير مولا بخش،
وڻه لڳي مونکي وطن وينجهار هڪ تنهنجي ڪري.

فصل 83

سال تي ويا حال اوريئي آءُ ته اوريون حال ڪي،
آڱڻ تي پڇ نه پيرا ڪر پلايون پال ڪي.

1

اڄ نه تو سان عشق آهي هو ازل کان ئي عجيب،
ساهه ۾ سانديمر سڄڻ سک تنهنجي صديون سال ڪي.

2

رب ڪريان راضي انهي لاءِ مان ميڙي محب مون،
پيا نه گهرجن مونڪي موران موتي ماڻڪ مال ڪي.

3

مون ڏنيون مولا بخش لک مور جهڙيون مورتون،
مت نه پائيان مور سي سهڻا سڄڻ تونال ڪي.

84 فنون

منهنجي جنهن سان آهي. ٿي الفت الستى دلريا،
دل تي دائر نقش آهي هڪڙي هستي دلريا.

1

دل لڳي ويئي دوست توسان تون هنئين ۾ هڪ هميشه،
خار ڪائي، خوب ان کان خلق ڇڏي دلريا.

2

کر نہ قاضی کاوڑوں محبت نہ ٹیس مٹی خانہ یرہ
عشق وارن بچی دسی تھی راہ رستی دلربا۔

3

وہاں وریو کھڑو الاجی ملک تنہنجی یر مٹا،
 ہی ہک محبت مہانگی سپ شیء سنستی دلربا۔

4

مہند مولا بخش کان کئی ملک تو لہ مست ہٹا،
مہرنی مستن کان مٹی آ مونکی مستی دلریا۔

غزل 85

هٿ ۾ هٿ گڏ يار هئا پر ڏينهن سي گذري ويا،
سونهن هئي سينگار هئا پر ڏينهن سي گذري ويا.

1

مخفي ملاقاتون هيون محبوب سان ميلاپ هو،
ناز ۽ نخرا هئا پر ڏينهن سي گذري ويا.

2

اک اکين سامهون ڪتل هئي اک اشارا هئا عجيب،
چشم چقمق چار هئا پر ڏينهن سي گذري ويا.

3

پٽ پٽيهر جون پوشاڪون پهريل هيون پرواه نه ڪا،
نيٺ سرميدار هئا پر ڏينهن سي گذري ويا.

4

منهن ۾ مهڪ مڪڙي مثل هئي موج ۽ ميڙا گهمڻ،
گهوڙا به ميڙي مار هئا پر ڏينهن سي گذري ويا.

5

جوش هو جواني هئي جويين هيو جنسار هو،
برهم برسر بار هئا پر ڏينهن سي گذري ويا.

6

مهل مهندوڪي وري مولابخش مشڪل ملي،
عشق هئا اشعار هئا پر ڏينهن سي گذري ويا.

86 فصل اول

چڏ دنيا او دنيا وارا هي حياتي بي بقا.
 ور خدا ڏي چڏ وسارا هي حياتي بي بقا.

1

محل محلاتون مزا آل اولاد و عيال،
اي مزيئي اثنان اودارا هي خياني بي بقا.

2

هي هلڻ جي جاءِ آهي هت نه هوندا سون هميشه
هوڏ هت کي ڇڏ هنيارا هي حياتي بي بقا.

3

گھوٹ ۽ گھوڑی سوار یوں گل سنگھٹ گلشن آندس
باغ یا بستیوں بہارا ہی حیاتی پی بقا۔

4

ڪٽ ڪسر ڪسريءَ جا رهندڙ اڃ اڳيون آجئون ڪٿي،
منجهه قبر ڏس ڪلنگي وارا هي حياتي بي بقا.

5

ابدال عارف اڄ ڪٿي ۽ انبياءَ جي اڳ هئا،
ات وٺو عبرت او يارا هي حياتي بي بقا.

6

”كل نفس ذائقت الموت“ مولا بخش سمجھ کر عبادت کجھ اسارا ہی حیاتی بی بقا۔

(وٹی ریٹ لاء دعا)

1

2

3

4

5

ڪافي 1

تو رُسي راڻا رلايو ٿي رلان راتو ڏينهان،
وئين رٿاڙي رت ڦڙا روئيندي وتان راتو ڏينهان.

1

مينترا ري موڪلائي تو ميو موڙيو جڏهن،
پوءِ نه ستيس ڪا گهڙي سڪ ساڪ سان راتو ڏينهان.

2

هڪ مٽيو تو منهن مٿا پيا ملڪ جا مهڻا مٿر،
سور انهيءَ پيئي سودا سڙان راتو ڏينهان.

3

نالي مولا بخش ڪر ونج جو راڻا رکيئي،
موت مٿو منت مڃ ميڙون مڃان راتو ڏينهان.

ڪافي 2

تون نه ڇڏ مان تنهنجي آهيان گند يا گندري گندي
جهڙي آهيان تهڙي آهيان سهڻا سائين تو سندي

1

سو ڪري ٿو سوئي ٿو جهڙو جنهن کي ٿو جڳائي
تون ڏرا ڪر پلايون مان هجان ميري مندي

2

تون هلاڻج مونکي سائين سئين صراط المستقيم
آئون اسونهن اوجھڙي اونداهه ۾ آهيان اندي

3

ڏيون وڪوڙي ويرون مونکي هن سموندي ستر ۾
ڪرم سان ڪر ڪنهن ڪناري ڪرم ري ٺاهي ڪندي

4

موج ٿي مولا بخش اڃ من مٿان مونجهار ويا
لفظ هڪ ”لا تَقْنَطُوا مِنَ الرَّحْمَتِ اللّٰهِ“ جو ٻڌي

3 کافی

سور تنهنجي سڪ ڦٽايم سرت گرم ساري صفا،
 بلڪ بيحد بي قرارِي جان آڙاري صفا.

1

قرب تنهنجي جو قلب ۾ پيو ڪڙهي ڪاڙهو قريب،
سور آهر تو سڄڻ صورت نه ڏيکاري صفا.

2

گر ملن منظور یا مار میج تون ٻھت ھڪ،
زور زورا ور نہ ٿوسان ظاھري زاري صفا.

3

پاد ھڪ تون يار آھين دوست دل کي دم ٻلي
دل سڄي دنيا ڪٿان ڪٿي آ پيڙاري صفا.

4

سار ٺه سڪ ساڙيو پهچان به ٿيو پنڌ پري،
يار بت مان ست ختم ٿي اٿ پڇڻ واري صفا.

5

سنگ وارن لاءَ هجڻ جي سڻو ڪوھ ته ٻن سڏ پڻڌ ٿئي،
هل ملون مولابخش، تو چو ھمت ھاري صفا.

ڪافي 4

سڄڻ تو لڻ سڪان توکي سنڀاريندس عمر ساري،
اندر پيو عشق تنهنجي ۾ اجاريندس عمر ساري.

1

ڪٿي سهڻيون اکيون سامهيون سٺي سيني اندر صيغون،
ڪنان ان گهاٽ گهايل ٿيو گذاريندس عمر ساري.

2

قرب تنهنجي کيس قابو ڪڇاڙو پوءِ گريان ڪنهن ٻئي،
ڪڙي ڪونين ڪوئن کان ڪنواريندس عمر ساري.

3

اڪر ”انما يريد الله“ اُچارڻ کان عجيبا پوءِ،
نه شامل شان ۾ توسان شماريندس عمر ساري.

4

حڪم هڪڙوئي ملير مولا بخش ”مدت في القربي“،
نه ڊيگر دوست دنيا ۾ ته ڌاريندس عمر ساري.

ڪافي 5

لڪا سون ڀڳاسون، نه بلڪل ٻيڀياسون،
آري عشق جي ۾، اچي نيٺ وياسون.

1

هنيو نيهن نارو، ڀڳو عقل سارو،
پري ويو ڀپارو ٻارڻ منجهه پرياسون.

2

عشق جي اڳهائي ۾، سنڌ سنڌ سڪائي،
جلي منجهه جدائي، رڳو رک ٿياسون.

3

برهه جي بيماري، نيشي سرت ساري،
نظر تاز واري، نهوڙي نياسون.

4

مولابخش ماتر، مثل آهي محرم،
وڇوڙي سنڌي غم ڪنان پي رناسون.

ڪافي 6

عجب آهي عجب آهي عجب آيو زمانو آ،
هليا ويا باغ مان بلبل چن جو آسيانو آ.

1

دنيا ڇا هي دنيا سان ڇو اڙائي دل اڙيو آهين،
بلا آهي بري آهي برو هڪ بند خانو آ.

2

نه هي هونديو نه هو هوندو هميشه هيءُ هوندو هڪ،
رهي ڪو ڏينهن ڪو سالون ٿيو هر هڪ روانو آ.

3

مهل سڪ جي سڀئي سنگتي ڏسي ڏک ۾ متن منهن ٿا،
اهو دستور دنيا جو اهو ئي دوستانو آ.

4

عقل اعمال جي آڌر عمر انسان ٿو گهاري،
سبب ڪهڙي مليا ڏک سڪ اهو خالي بهانو آ.

5

هزارين رنگ جي دنيا هزارين ڏي لقب مونکي،
ڇڱو ڪو چئي مدو ڪو چئي مولا بخش مستانو آ.

ڪافي 7

تنهنجي تات لڳم لات، ڏينهان ذات روٿان ٿو،
هلي آءُ گلي لاءِ، تنهنجي ساءِ سڪان ٿو.

1

لڳي هير اندر جهيڙ، پون نير وهن ٿا،
نڪو ڏينهن نڪو رين، سڄڻ چين ڪيان ٿو.

2

تنهنجي نيهن سنڌي شيهن، ڏنگيو ڏينهن ڏئي جو،
انهي ڏنگ درد ڏنگ، ڪيو هاءِ روٿان ٿو.

3

ڏسي حال ڪري پال، مڃي سوال هلي آءُ،
نڪو زور منا مون، ڀلو پائڻ وجهان ٿو.

4

نه ٻي ڄاڻ رهي هاڻ، پنهنجو پاڻ وڃايم،
تنهنجي عشق سنڌي مشق، مولا بخش لکان ٿو.

7

ڪافي 8

لڳم ٻاروچو پاڻ جيڏيون،

گهر نه گهاريندس هاڻ جيڏيون،

1

ڪوه رلندس ڪاڙهه تي ۾،

ڪوهياري جي ڪاڻ جيڏيون.

2

جيڏانهن آهي جوءَ جتن جي،

تيڏانهن تن جي تان جيڏيون.

3

پنيان پنهل پٿرن ۾ پٿي،

پرزا ٿيندس پاڻ جيڏيون.

4

من ۾ مولا پخس منڊي ويو،

محبت جو مانڊاڻ جيڏيون.

ڪافي 9.

ڪيو يار قسمت پري ڇا ڪريان؟
سندو عشق ٻارڻ پري ڇا ڪريان؟

1

هجي وس ها ته هيئن نه سڪان ها،
نڪي راتيون جاڳي روئان ۽ رڙان ها،
نه ٿي ميلو قسمت ڪري ڇا ڪريان؟

2

ملائ لئ تنهنجي ڪي حيل ڪيا مون،
ڏاڍا در فقيرن پيرن جا پڇيا مون،
نه ٿو رب ملائڻ گهري ڇا ڪريان؟

3

مولابخش مرڪن ڪڏهن ڪو ڏٺو هئس،
اها مرڪ من تان وري ڪانه وسريس،
هنئين پر اڃا ٿي هري ڇا ڪريان؟

ڪافي 10

رائو تنهنجي راج ڀر
ڪئي مونسان ڪنهن نه وفا.

1

مان جن جي لاءِ مٿي جي پنهنجا ٿي سمجهيس
سڀ ڌاريا ثابت ٿيا، ڪئي مونسان ڪنهن نه وفا.

2

مون جنهن کي ٿي ڳولي، سڀ گهاٽ ڏسيا دل ڪولي،
تن ويتر گهاٽ ڏنا، ڪئي مونسان ڪنهن نه وفا.

3

ڪيئن ڪنهن کان منهن موڙيان ڪيئن، پنهنجو شيو توڙيان،
آهي منهنجو شيو وفا ڪئي، مونسان ڪنهن نه وفا.

4

ڪيئن ڪريان ڪا به شڪايت، آهي پيار محبت عادت،
منهنجي مولا بخش صفا ڪئي، مون سان ڪنهن نه وفا.

گيت 1

اڙي جا عاشق آهيون يار
ڪيئن ڪنڌ ڪڍايون يار

1

مرڻ پر آهي مان اسان جو، ڊڄون مرڻ کان پوءِ پلا چو،
ارڙا اڙنگ آهيون يار، ڪيئن پوءِ ڪنڌ ڪڍايون يار.

2

هن سماج جا آهيون باغي، سچ چئوڻ پيا ساڪي ساڪي،
ڳلي ڳلي پيا ڳايون يار، ڪيئن پوءِ ڪنڌ ڪڍايون يار.

3

مهڻو سمجهون موت اسان، رڻ جا آهيون گهوت اسان،
رت جي مينڍي لايون يار، ڪيئن پوءِ ڪنڌ ڪڍايون يار.

4

مهڻو مولابخش مرڻ پر، ڪهڙي آ پوءِ جس جيئن پر،
مارو مر ته ملهائون يار، ڪيئن پوءِ ڪنڌ ڪڍايون يار.

گيت 2

تنهنجي پڇ ڳچ مون کان ڪهڙي پڇ نه زمانا منهنجا حال،
آئون اليلو آئون اڪيلو، ڪو به نه منهنجو ٿيو هر خيال.

1

آئون هڪ مست، مولي آهيان، دل ۾ ويٺو پور پڇاڻان،
ڪنهن جي لاءِ ڪجهه ٿو ڳاڻان، مونکي ڪير آ قرب قوال.

2

تون ٿو پوڇين سوئي پوڇ، مان ٿو پوڇيان ڪينجهر منڇر،
مرشد منهنجو آهي قلندر، مست قلندر لال.

3

مونکي وڻيو ڪو ڪو ماڻهو، جيڪو ماڻهو موتي دائو،
پاڻ وفا ري ڪجهه به نه ڄاڻئون، تون ٿو ڄاڻين تيرهن تال.

4

مونکي تنهنجي سمجهه نه آئي وڻي به تنهنجي ڳالهه نه ڪائي،
تو وٽ نياڻي يا اڻياڻي ٻئي هڪ جهڙا هڪڙي ڳالهه.

5

مولا بخش مولائي آهيان هڪ جو آهيان ٻي جو ناهيان،
جنهن جو آهيان تنهن کي چاهيان ٻي جو مون سان ڇڏ سوال.

3. گيت

ڳول اڙي دل ڳول
ڪهڙا تنهنجا سين سڃا.

1

ڪنڊا ڪنهنجي ڪڇ ۾ آهن،
ڪنهن جي مگرا جهول،
ڳول اڙي دل ڳول.

2

ڪنهن جي منڙي ٻولي آهي،
ڪنهن جا پاڙا ٻول،
ڳول اڙي دل ڳول.

3

ڪير مدامي موڪلي وٽ هئا،
ڪهڙا آيا هائي رول،
ڳول اڙي دل ڳول.

4

مهل ڪمهيڙي مولا بخش،
هل چڏ تال مٽول،
ڳول اڙي دل ڳول.

گیت 4

آءِ اڱڻ تي ڀول اسان جي؟
آءِ اڱڻ تي ڀول.

1

ٿي نه پري تون پاڻ ڪري،
هي وڃن اقرب وارا ٻول،
آءُ اڳڻ تي ڍول اسان جي،
آءُ اڳڻ تي ڍول.

2

ساجن تنهنجي سک اندر ۾،
 آهر ڪا انمول،
 آءُ اڳڻ تي ڍول اسان جي،
 آءُ اڳڻ تي ڍول.

3

آء	اڱڻ	تي	ڊول	اسان	جي	دلبر	آهن،
هر	هر	هينئڙي	هول،				
آء	اڱڻ	تي	ڊول	اسان	جي،		
آء	اڱڻ	تي	ڊول.				

واڻي 1

ڪانهي ڪاڙهي ڄي ڪاڻ

سج پلين ڪر تاء تڪو.

1

روھ ٿئي رڙهندي رهنديس، مان ته ڪوهيارل ڪاڻ

سج پلين ڪر تاء تڪو.

2

ويندس ورڻو مور نه آهي، ڪوھ ڪندي ڪوساڻ

سج پلين ڪر تاء تڪو.

3

مون به چڪي آ- پنهنجي منزل، مور نه هٽنديس هاڻ

سج پلين ڪر تاء تڪو.

4

ماڙ نه مولا بخش ڪر ڪا پل، تون پنهنجي گرمي آڻ

سج پلين ڪر تاء تڪو.

واشي 2

خوف نه دل پر دار سكي، ڏوريندي هل ڏونگر پر،

1

نيٺ ته اڳ پوءِ مرڻو آهي،
پاڻ مري ڪو چيار سكي،
ڏوريندي هل ڏونگر پر.

2

هلندي هل تون هلندي
هانو نه ڪڏهن هار سكي،
ڏوريندي هل ڏونگر پر.

3

پاڻ پڻون ڪن پڻون
پرت وندن جا پار سكي،
ڏوريندي هل ڏونگر پر.

4

ڏر نه ڏاڍي ڏونگر کان،
ڏونگر ڪي تون ڏار سكي،
ڏوريندي هل ڏونگر پر.

5

موت نه ملندي موت
مولا بخش ميار سكي،
ڏوريندي هل ڏونگر پر.

1

واشی 4

ڪٽهن وٽ ڪريون ڏانهن،
سرتيون ساڙيو سماج.

سڀ وٺڻ ساڙي ڇڏيا سيار،
ڪونهي سائو ڪٽ ڪو ڪانه،
سرتيون ساڙيو سماج.

ڪو پيو پاڙان چي پئي،
ڪو ٿو کاتي ڪاٺي پانهن؟
سرتيون ساڙيو سماج.

ڪو به نه چاهي ڪپڙ مڪڻ ڪئي،
سڀ ڪو چاهي ٿو اڃ چانهه،
سرتيون ساڙيو سماج.

ڪنهن ڏي ڪونهي حرف به هڪڙو
مولا بخش مڙيئي مون ڏانهن؛
سرتيون ساڙيو سماج.

واشي 5

کول پکي کنپ اڏڻ

پاڻ ڇڏاء تون پيجري کان.

1

قيد ڪٽيندي ڪسين تائين

اٿي اڏڻ جو سعيو ڪر

پاڻ ڇڏاء تون پيجري کان.

2

ڪنهنجو قيدي ٺاهين تون تان

ٽوڙ پنجوڙ پکيڙي پر

پاڻ ڇڏاء تون پيجري کان.

3

پيا ڏس پيا آزاد اڏامن

تون چو پاندي بند اندر

پاڻ ڇڏاء تون پيجري کان.

4

ڪاء ڪو آزادي له پوڪو

ٽوڙي پيرا لوهي در

پاڻ ڇڏاء تون پيجري کان.

5

معني مولابخش پروڙ

آزادي ڪو آهي ثمر

پاڻ ڇڏاء تون پيجري کان.

واڻي 6

اديون آيس عشق اري،
پينر منهنجي بس ٻنيوران.

1

مرڻ جيئڻ آ وس مولا جي،
ويندس ويئي ڪيئن سري،
پينر منهنجي بس ٻنيوران.

2

خان پنهل وي ڪئن نه سمهندس،
پاهون ڪريو پلنگ پري،
پينر منهنجي بس ٻنيوران.

3

ور ري ويهي گهر ڪيئن گهاري؟
سرتيون سڀ ڪا سوچ ڪري،
پينر منهنجي بس ٻنيوران.

4

آريچن سان انگ اڙيو آ،
دل ماندي مولا بخش مري،
پينر منهنجي بس ٻنيوران.

واڻي 7

هليو ويندس مان تون پڪ ڄاڻ،
ايڏو تون نه ستاءُ زمانا.

1

منهنجي گيت غزل جي رهندي،
ساري سنڌ اندر سرهاڻ،
ايڏو تون نه ستاءُ زمانا.

2

جيون ۾ جاڙ او جيڏيون،
ڪو ئي سهي ٿو ڪنهنجي ڪاڻ،
ايڏو تون نه ستاءُ زمانا.

3

چاهي فلڪ رنو رت آهي،
ڇو ٿئي ٿي لهندي سج لالان،
ايڏو تون نه ستاءُ زمانا.

4

مرڻ ته مولا بخش مڃيندس،
پر نه مڃيندس ڪنهن جي آن،
ايڏو تون نه ستاءُ زمانا.

واٿي 8

منهنجا جيءَ جيار سانگيٿڙا

ملندا هاڻ ملير ۾.

1

جن جي جهوري جيءَ کي جهوري

مارو سَـي مهنـدان

ملندا هاڻ ملير ۾.

2

پيئي ساريان ڪيئن وساريان؟

ڳوٺاڻا ڳوٺـان

ملندا هاڻ ملير ۾.

3

اٿي ايري جهانگيڙن جي

ٿنن ۾ آهـي تـان

ملندا هاڻ ملير ۾.

4

مارن جي مولا بخش

آهي سدائين سان

ملندا هاڻ ملير ۾.

نظم 1

هڪ وڻجارو حسن پڄارو ديس تنهنجي ۾ آيو هو
ڪنهن ڪو نه ڪلي ڪيڪاريو هو ڪنهن ڪو نه ڪلي سان لايو هو.

1

هو آيو هو ڇا وڻج ڪٿي ڇو بيٺو هو هت سين هڻي،
ڪنهن ڪو نه پڇيو ڪيڏانهن ويو ڪنهن ڪو نه پڇيو ڇو آيو هو.

2

يا درد هيس يا سور هيس يا آزادي جو پور هيس،
هو لوگ ستو ڪنهن ڪو نه ٻڌو هن رات سڄي پئي ڳايو هو.

3

ڪنهن ڪا نه ڏٺي ڇا ذات هيس ڪهڙي نه مٺي ڪاپات هيس،
ڇا ساز هيس آواز هيس ڇا سر ۾ سوز سمايو هو.

4

هو راڳي هو بيراڳي هو ۽ درد ڪيو ڪنهن داڳي هو،
هن مولا بخش پيار ڪري شايد ڪو پڇتايو هو.

نظم 2

هڪڙي حسرت اتر هڪڙي محبت اتر
 سا نه ڪنهن سان سليم اچ ويهي سا لکيم
 مٿي ٻه سالو هجي تنهنجي هٿ کان ملي
 تون اوتيندو وڃين مونڪي ڏيندو وڃين
 آئون پيئندو وڃان مست ٿيندو وڃان
 انهي مستي منجهان ڄام جهومان نڄان
 نچندي ڦيريون ڏيان پنهنجا ساٿي سڏيان
 سنڌ سٺي سڀ اچن گڏ ويهي سڀ پيئن
 پر پري ٿي وڃن گڏ پنهنجا ٿي هجن
 سڀ ويهي ڪن وڃن سنڌ پنهنجو آ وطن
 پيو نه ڪوئي اچي پيو نه ٿو ڪو ڪبي
 ائين اکر ٿي پوي سنڌ ڀڪ جي پوي

نظـم 3

تون ڪنارا نه ڪر ڪو ڪري پيو ڪري تون ته پيارا نه ڪر

1

تات تنهنجي اثر لوھ لور لڳر
جان جهوري جھلير آءُ منهنجي اڱڻ
مڃ منهنجو ڇوڻ پند مون ڏي اڇڻ
ماھ پارا نه ڪر تون ڪنارا نه ڪر

2

نيڻ تنهنجا ڪڇن شعر منهنجا ڏهن
عام ماڻهو چون نيڻ نازڪ نه ڪڻ
ڪانه ٽهري نه هڻ او سهڻا سڄڻ
تيز تارا نه ڪر تون ڪنارا نه ڪر

3

يار مولابخش گرم لڪ جي جنبش
يا فلڪ جي زنجش آهي پلڪ پهن
پڪ گلرندو چڪر تون غمن جي اندر
ائين گذارا نه ڪر تون ڪنارا نه ڪر

نظم 4

ايندا اهڙا ڏينهن ڪڏهن،
 ايندا اهڙا ڏينهن ڪڏهن،
 هي جي درخت لڪ لوساڻيا،
 ٻار به آهن ڏاڍن ڪاڻيا،
 ڏس ته لڳن پيا سڄ سڃارا،
 ڪو به ته ڪونهي موريل ڏان،
 اڄ ته برابر بانگري پيا،
 نيٺ ڦٽي سڀ گل جهليندا،
 ڪي واهوندا ورنڊا جڏهن،
 سڀ وڻ گل جهليندا تڏهن،
 ايندا اهڙا ڏينهن ڪڏهن،
 ها ها ٿيندا ڏينهن ڪڏهن.

نظمو 5

سهڻي سنڌڙي وارا ماڻهو ڏاڍا سهڻا پيارا ماڻهو.

1

ڪاڻ نه ڪنهن جي ڪپندا آهن حق مٿي هو هلندا آهن،
سج سدائين چوندا آهن ويرين سان به ته وڙهندا آهن،
مانجهي مرد مڻيارا ماڻهو سهڻي سنڌڙي وارا ماڻهو.

2

نيهي نڀائن رنگ سندن ۽ ڪين ڇڏيندا دنگ سندن،
۽ لال گلابي رنگ سندن ۽ سخت سگهه ڀارا انگ سندن،
دولھ دودي ڀارا ماڻهو سهڻي سنڌڙي وارا ماڻهو.

3

هيئن تي هو هٿ رکن ٿا ڏاڍن کان هو ڪين ڏرن ٿا،
چريا چيڪ چڙي پون ٿا پوءِ ڪر ڪيهر شينهن گجن ٿا،
محبت غيرت وارا ماڻهو سهڻي سنڌڙي وارا ماڻهو.

4

ماڻهو مولا بخش هلن ٿا باغن ۾ ڪر مور تلن ٿا،
پنهنجو مٿ پوءِ پاڻ لڳن ٿا خوش ٿي گڏجي خوب ڪلن ٿا،
سالر سرت سگهه ڀارا ماڻهو سهڻي سنڌڙي وارا ماڻهو.

نظم 6

ڪو ڪئين ڪٿي؟ ڪو ڪيئن ڪٿي؟
هي دنيا آهي ڏينهن به ٿي

1

ڪو بيت لکي ڪو گيت چوي،
ڪو سخت چڙي ۽ چڙي وڙهي،
هو ته به نه مڙي ڪو ڪند ڪٿي،
هي دنيا آهي ڏينهن به ٿي

2

ڪنهن پيار ڪيو ڪنهن خار ڪيو
ڪو نيز وهائي سور سڻائي،
وينو ڳائي ڪوئي زوري گلو گهٽي،
هو ته به نه هٽي هو چپ پٽي،
هي دنيا آهي ڏينهن به ٿي،
ڪو ڪئين ڪٿي؟ ڪو ڪئين ڪٿي؟

نظم 7

اي سنڌڙي تنهنجي ڌرتي تي ڏس ماڻهن مونکي ڏان ڏنا،
 ڪنهن ساءِ جي عيوض سور ڏنا،
 ڪنهن پيار جي عيوض پور ڏنا،
 ڪنهن گهائڻ خاطر گهور ڏنا ڪنهن قهري اک سان کان ڏنا.

1

مون جن لاءِ جاڳي گيت لکيا تن مونسان هي ورتاءُ ڪيا،
 ڪنهن ويندي کس پٿراءُ ڪيا ڪنهن باغي جا بهتان ڏنا.

2

ڪنهن سان به ڪٿي ڪو ظلم ٿيو پوءِ شعر لکي مون سخت نديو
 مون کان ته ٿيو هڪ ڏوه اهو مون آزادي اعلان ڏنا.

3

ڪو مس مس مولا بخش مڙيو ڪو مڙندي سڙندي نيٺ وڙهيو،
 ڪو جي نه وڙهيو ته به دل ۾ سڙيو ڪنهن زوراور زندان ڏنا.

نظم 8

جهنگ منجهان جونجهار اٿيا.

اڄ جهنگ منجهان جونهارا ٿيا اڄ ويٺل سڀ وينجهار اٿيا،
اڄ جوان ٻڍا ۽ ٻار اٿيا اڄ ڪڙمي ۽ ڪمدار اٿيا،
اڄ سنڌ جا سڀئي ڀار اٿيا، اڄ جهنگ منجهان جونجهار اٿيا.

1

ماڻهون سڀ متوالا. جاڳيا ماڻهو خوش خصالا جاڳيا،
ماڻهو جيءَ جيانا جاڳيا ماڻهو ڀولا ڀالا جاڳيا،
ڳوٺن مان به ڳنوار اٿيا اڄ جهنگ منجهان جونجهار اٿيا.

2

صوفي آيا سڄ ڳالهائڻ سورهي سنبريا سنڌ بچائڻ،
ڪونتر ڪڍيا ڪنڌ ڪپائڻ مهڙو پٺ تي پير هٽائڻ،
ڌرتي لاءِ ته ڌنار اٿيا اڄ جهنگ منجهان جونجهار اٿيا.

3

گوليون خوب جهليندا. سر ڏيئي سنڌ بچائيندا،
ڏنڊا خوب هلائيندا هي ماري نيٺ مچائيندا،
جي ماڻهو مڻيادار اٿيا اڄ جهنگ منجهان جونجهار اٿيا.

4

وڙهيا آهن وڙهندا رهندا داغ غلامي مور نه سهندا،
آزادي کي آخر پڇندا بمن کان هي مور نه مڙندا،
ننگي جي ننگدار اٿيا اڄ جهنگ منجهان چونجهار اٿيا.

5

نعرو جيئي سنڌ لڳائي شير پيا ميدان ۾ ڪاهي،
سانگو سر جو لاهي پاڻي خوف مرڻ جو ڪنهن کي ٺاهي،
گهوت به غيرت دار اٿيا اڄ جهنگ منجهان چونجهار اٿيا.

6

اڳيان ڀرتو بمن سان هي سامهون سوتن ڏنڊن سان،
هوندي خالي هٿن سان هي چيري وڇهندا چنبن سان،
جي جوشيلا جهنگدار اٿيا اڄ جهنگ منجهان چونجهار اٿيا.

7

جاڳيا جهانگي جهنگ وارا هاڻ ڏسندا دشمن سارا،
چڙهيا شين چيٽن پارا گڙي ڪري گجگار اٿيا،
اڄ جهنگ منجهان چونجهار اٿيا.

نظم 9

من ڪو اهڙو واڻ وري،
 من ڪو اهڙو واڻ وري،
 هي چلهه اجهائي پئي آ،
 ۽ جوت ڪو به نه آهي شمع شمع
 هاڻ اونداهي آهي چو
 شمع اڳي هت هوندو هو
 من ڪو اُت انسان اچي،
 ۽ اُن کي ڪو ڌيان اچي،
 پوءِ هو اُت ڪا چڻنگ ڌڪي،
 ڏکڻي ڏکڻي شال پري،
 پرندي پرندي پيڙ ڪري،
 من ڪو اهڙو واڻ وري.

ٽيڙو 1

مان تو روز روٿان رت زار
پر ڪنهن پڇيو ٺاهي،
ڪنهن لاءِ واهين لڙڪن لار

من ڪو اهڙي سوچ ڪري
هي جي ماڻهو بک مرن پيا،
ان جو ان تو ڪير ڦري،

ساڙ پلين اڃ ساڙ سماج
هڪ ڏينهن اهڙو ڏسندين،
ٿيندو ڇت هي تنهنجو تاج،

پلٻا ڪيئن هي يار ڏهاڙا
تڙڪو تيز تتل تنهائي،
پٽڻ پهن جو پير پاڙا،

مان روز لکان ٿو هائيڪا
ڪو چئي ٿو واه سائين وه
ڪر ڪو پانءِ اڙيڪا

سهڻا سهڻا ڪهڙا
منهنجي سنڌ سڀاڄهي
موتي دالن جهڙا ماڻهو

ڏاڏا سهڻا لڳندا آهن
جوان جڏهن جوڙ ڪري
پهراڙين ۾ هلندا آهن

ٽيڙو 2

ڪوڏيا	قرب	ڪچهرين	جا
اوطاڻن	پر	اچي	ٿا
ڏينهن	تتي	هن	جا

1

سادو	ڪاڻن	سادو	پائن
ڌاريا	ڪهنيا	ڌوڙ	برابن
پنهنجي	لوئي	لڪ	پائن

2

ڏاڍي	ڪنهن	ڪان	ڌرندا
ڪولي	سڀ	ڪي	صاف
سچ	سدائين	چوندا	آهن

3

چا	چا	سمجھان	پاڻان
چو	تو	ايڏو	ڏسان
چو	تو	جاڳي	جاڳي

4

ڪئين	نه	جاڳان	ڪئين
مونڪي	محبت	مزهيو	آهي
تڏهن	ويٺو	ٽيڙو	ٺاهيان

يا منهنجا مولاء مون هن شاعر جي شاعريءَ پڙهڻ ۾ا شروع ڪئي. ا لکڻ سنڌو
 ٿريا ۾ لهرن موٽي آيون آهن. اکر اکر ۾ رڌو ڦٽن جي بٽ بٽ ۾ سونهن پسي پائيم
 موتين جو مينهن پيو وسي. منهنجي مٿان سنڌي شاعري ۾ اهڙي ئي رواني جو
 بادشاهه شاعر مولوي احمد ملاح ئي ٿي گذريو آهي. محمد خان مجاهدي ۽ سرويچ
 سجاوولي سج پڇو ته ڪيترا ئي لعل جو ڪندا پيا نظر اچن.

نصير مرزا

شهيد مولا بخش دلواڻي جي شاعريءَ ۾ موسيقي ۽ سادگي منهنجي سيني رنگن
 سان ڀريل آهي. سندس شاعريءَ جو اهو ڪمال آهي جو هن ٿر ۽ لاڙ جي پهاڪن
 محاورن ۽ لفظن کي هڪ جاءِ گڏ ڪري سنڌي شاعري ۾ موسيقي ڦٽن ۽ لڪڻ جي
 اڦولت پيدا ڪئي آهي. سندس ڦرل گيت ڪاٺيون ۽ وائي قديم ۽ جديد شاعريءَ
 جو خوبصورت ميلاپ آهي.

ذوالفقار سيال

شهيد مولا بخش جي شاعري جو انداز من کي موقعيندڙ آهي. سندس گيت پڙهي
 سنڌي ۽ سندس نظم محمد خان مجاهدي ۽ سرويچ سجاوولي جون پيو سگهڻ لاهي.
 سندس شاعري ڦٽي ۽ لسانی خوبين سان ڀريل آهي جيڪا پڙهندڙ کي پنهنجي اثر
 ڇڏيندڙ آهي.

يوسف سنڌي

زندگي جي تڪڙ راغبن تي هلندي جڏهن ڪا حساس دل ٽڪجي پوندي آهي
 تڏهن ڪنهن اچتبيءَ ۾ اُن ڦٽي شاعر جو ڪو شعر اُنهن احساسن جو اظهار بنجي
 نچن تي اچي ويٺو آهي.

شڪي ساعت ٿئا سٺيون. جدا توکان جيئن ڄاڻي.

اوهان قاران اسان جي لاءِ ونجهيل ۽ ويل واپلا.

اهڙا ئي احساس مولا بخش دلواڻي جي شاعري جي آروسي ۾ آهن هو موت کي
 زندگي جو اهڙو محبوب سانڍلڳندو رهڻ جنهن جي قدمن جا نشان ادب جي واٽ تي
 صدين تائين نظر رهي سگهن ٿا.

ماڳن شاهه رضوي

ٿر ۽ لاڙ جي سرزمين ۾ غلير ۽ ادب جا ڪيڏن خزانن دفن آهن جن مان هي
 غلير لڪل موت ۾ مولا بخش دلواڻي به آهي. هن جي شاعريءَ تي لاڙ جي ڪلاسيڪل
 شاعرن جو رنگ نمايان نظر اچي ٿو. توڙي جو سندس شاعري جا اڪثر موضوع
 مذهب ۽ رومانس آهن پر هن پنهنجي ڌرتيءَ ۾ ان جي ماروڳن جي ڏکڻ کي نظر انداز
 نه ڪيو آهي. مولا بخش جي شاعريءَ سج، سونهن ۽ سادگي جي ڳڻن سان ڀرپور
 آهي. ڪڏهن ڪڏهن مٿي جديد شاعريءَ جا اثر به محسوس ٿين ٿا.

گلشن لغاري

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:
انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، پڙهندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، ڀاڄوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پڻ) ڪا به تنظيم ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پڻ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وڻن جا پڻ ساوا، گاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پڻ به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پڻ ڪا خصوصي ۽ تالي لڳل Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پڻ جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پڻ پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غير تجارتي non-commercial رهندا. پڻن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پڻن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پڙهندڙ نسل . پڻ The Reading Generation

پُنن کي کليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وس پئاندڙ وڌ
 کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليگڱن، ڇپائيندڙن ۽
 ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ
 کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃين.
 شيخ اياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٺ،
 پُڪار سان تشبيهه ڏيندي انهن سڀني کي بمن، گولين ۽ بارود
 جي مد مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو ته:
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

... ..

ڄڻ ڄڻ ڄاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چُپن ٿا،
 ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجهه پهات چُپن ٿا،

... ..

ڪالهه هُيا جي سُرخ گلن جيئن، اڄڪلهه نيلا پيلا آهن،
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيت اُٿي، هي بم-گولو،

جيڪي به ڪٽين، جيڪي به ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرق نه آ، هي بيت به بم جو ساٿي آ،

جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چم جو ساٿي آ -

ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته
 ”هاڻي ويڙهه ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه
 وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني آهي.

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پَنَ سڀني کي چو، چالا ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پاءُ
 پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ.“
 - اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)

پڙهندڙ نسل . پَنَ The Reading Generation